

8467

—

v

13. Ms.U. 542: Erdély Országban lakó Szászságnak ... Másolat. 1709. 99 p.

Paulatin G.D. dec

Res. 542

Francisci Moyses
Graia Supplex

Acto Dni 1709. confecta. Hicq.

GOEDUS REGALIS



I

EPISTOLA
P R A E L I M I N A R I S

Mi István Király, Isten kegyelmes
segéből Lengyel Országnak Királya, Lytvaniának Nagy Herce-
ge, Russianak Prussianak Plattvianak Samogianak (Hvo-
nianak Volmianak Podlachianak Livonianak) És Ura, Eszter-
dely Országának Fejedelme. Ezerhétvázó születésre adgyuk
mindenkinek. **I**llehet hogj a Fejedelemség iselli
emberok kiki hmes neves szor sz: Istágor creleskedetelkel egye-
beker felljül baladgr-anak, főképpem azotira, kinek birodal-
mok ató, sokt és külömb külömb fele nepek nemzetegekt vad-
nak vettvenni. Mind azáltal vöszük esúntke hogj az
Fejedelmek az üdönek változása szentt kee főképpen való dol-
gok nélkülül szüköltkevonok. Országokom kívül Vizezi
jegjvernélkül, avragj óltalomra avragj birodalmának ki tol-
jztesere. Országokom pémg Torvény szentt való igaz-
gatás nélkül, mellyel az es birodalmok alaa valokar az es
birocallyokom és sziztekeben carják. Melly kee köte-
letekel mintéppem hogj minden birodalmok dregbednek,
azonképpem azok nélkülül el bomolnak, es el pusziúlnak.
Ezerhácz: minetucanna Istennek kegyelmesség-beol mi
az Erdélyi Fejedelemségre jöünk elöször. *Imar utánna*
Styria

penig a király melé őrágra; Fő és hivalképpen való gondunk
erre való, hogy mind a kétféle dolgot, mindenképpen a mint mi
tulunk lehet, a mi birtalmunk alatt valóltok, minemű dnyai szor-
galmatossággal, minthünk a mi birtalmunk kerdeiben meg
mitatunk; Melly dologra való alkalmatossággal valamikor a
mi országunkban a viszárvonások meg iseredenek volna,
mellyek ma az ország, különülkülönféle ügyek miatt mi-
adál vespő felbenn vella; Bizonyos törvény székletis rendelünk,
hogy mikorom mi háad viselésben lementek szorgalmatosok, háad
időben is a törvény tellyeteggel le ne szállana, hanem kinkelti-
nek az eo törvénye es igazsága kiszolgáltaim, a házonéges
békességre viselnek gondot. Melly dologban mi kor egyeb tag-
tornányotbanis, mellyek a mi birtalmunk alatt vannak, szorgal-
matosok volnánk, az Idegen nemzetek nem seregeltő alkalmat-
lan követségé omkier a mi birtalmunkból mintre el vonna;
Most am amakohasit elo vevem Istén a mi pándükunkat, végbe
vivem a Muszkakhal három esztendőig való hadunkat, minke-
utanna a mi birtalmunk alatt valóltok nyakotiról az ellenfégen
le vecessük volna, viszárvem a Cartományotias, mellyet
Lyvamiar magy. Hercegségtől emmel elote való es-
tendőkbenn el pákapszotak volt, es Lyvamiaris a göröm-
ba Idegen nemzeteknek corderéből kivonnam, es
a mi országunkhoz ragasztam, a mi pándükunkra cer-
tünk, es Lyvamiaranak iova törvény adunk, melly az
Kegyelen ellenégs birtoka alatt, nem törvény, hanem az
görömba nemzeteknek csak szokásával bíratatik.

arala

2
vala; Minek utanna penig Magyarországnak hatarihoz
közél jutounk volna; Itelik mi Tisztunkhoz illendőnek lenni,
hogy a mi Országunknak Erdelynek jóvárais gondot viselnek,
Erdelynek mikorom az Erdely lakosának, avagy Jobbagynak,
Közövé a mi hűveinknek az egész Szászországnak Kiveti, a mi hi-
veink Vitézlo Sereg Albert, a mi Városunknak Székesmegy Király
Iriája, az Eszes es Felhívetes Detrich Domokos, Segervári Gy-
rály Piro, Fronni's Mathias, Brassai Estica Polgar, Hoch Joa-
chim, meggygyori Polgar Mathias, es Budaly Gaspár, Pfister-
czes fő Piro, mi hozzánk küldetevem jötenek volna, es alaja-
tosom hoztak volna mi hozzánk a régi Magyar Királyoktól
elő néki k szabadságotra adatra confirmalandó levelek kö-
zövé, a Szászországi szabad városoknak törvényekről való
Decretum könyvet, mellyel nagy hosszú időketől fogvam
életnek, mellyet ugyan a Szászországi egyentő akarattja-
ból, nemelly helyekem megis orogbitenek, mellyet negy-
reszre es bizonyos Titulusokra osztotának. Könyve-
götenek minetünk, hogy egyeb nemzeteknek szótatok
szerin, kiknek iova törvények vagyon, hogy eotis ne
támaszkodnanak csak a Szászországi, melly bizonyosan,
váltorandó, es felejtendő, az eo meg maradva törvé-
nyekent, a mi Királyi méltóságunknál meg eskesit-
tenek, es azokat Iova törvényel adnok, es mind
azokat, mellyek abbann az Decretumbann vannak

beírta

v amak be írva, es be foglaltatva, minden részeiben ezelme-
ben, Titulussibanam, es Arhiepiscopibanam Szabad Irók Eörvények
formájára ki bocsátvam jóvállanok, es az eo örökösöknek,
es maradekoknak, a mi királyi cellyes hatalmunk szerint
örökre meg maradandó Eörvényül, oneltörzsatnank meg
erősíteni es confirmálni; Melly Decretumnak rendcar-
tása, ilyen igikkal következik.

Erdély Ország

ERDELY ORSZAGA ban lakó Szabadságnak Szab- ad városoknak Tartományok- nak Irók Decretuma

ELSŐ KÖNYV

A Birának választásáról es tisztéről

I. Mivel hogy a régi Magyar Sz királyok
Erdély országban az hét városokban, es székekben lakó
Szabadságot ilyen szabadsággal, es méltósággal ajándéko-
zták meg, hogy eok tisztartókat tudni illik, Polgár Meste-
reket Birákat es Polgárokat esztendőnkint Karaton
nap után szabadon minden községnek egyenlő akarat-
tyából, választanak az eo köztök való Estünek közzül
es több Estünek peng, az Ujjonan választott Tisztartókat
minden helyeknek régi Szokások szerint, olyaténoktat vá-
lasztanak kik az eo községének alkalmatosoknak
es hasznosoknak látsának lenni, es kik Esztendő mü-
vám Tiszteket te cöven, az eo gondviselésükül, az
Tanácsnak Tisztességesen szamot adhasának.

Szükséges es hasznos dolognak teozzik: pe-
nig, hogy a választásban bizonyos rend tartassék
meg, mert a ki fő Tiszteben völe, arra terhet verem

Kell,

Kell. A' ki penigh valami cerves gondviselésben völe,
arra Tiszteket adhatnak. Mert a' hite'ko Tiszteket vi-
=seltenek, hogj azokat alább való Tisztekre ne szálts-
=tsák, az okossáigis megk mutatva. Ezt hozza' cöven,
hogj a' dicsüretes jó szokás, régtől fogvám, az helyhez
es üdöhez képest, mindenüa eppen megk maradjon.

3. A' lakos embernek penigh minden perkez
előszőr a' rendelt Birák előtt kell cenni, kik' elől
annak utánna, minden ügyöknek minoleához, es va-
=rosotának szokásához, képest, a' Tanácsra szabad
légjen Appellálni.

A' Birák cartoznak az eo völl. ki völe
Törvény cövektől egjében, minden ügyök, mely.
=tyeket Törvény szerint kell véghez vinni, igaz es cely-
=ty es itéletet meg vizsgálmi, es a' Birák elől minden-
=nek szabad a' Tanácsra Appellálni, mind nagy, es
Kicsi dolgokban. Föben járú dolgokban
penigh a' Birák a' Tanácsnak híre, es meg
hírvása nélkül, föbenjárú Sententiát, se
ne mondgyanak, se véghez ne vigjenek.

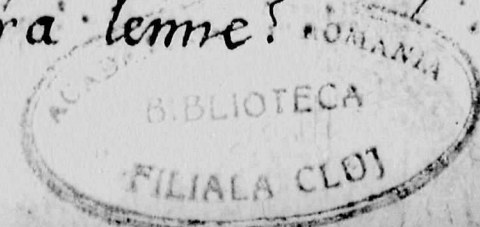
5. A' Birák

hogj kültömbem Törvént ne tegyen, hanem a' mi
a' Törvény könyvben írva vagjon, avvagj a' szo-
=kás, avvagj a' Rendtartás, es az Erköltés mutat-
=tya. A' minénnü Törvényben penigh Irva Tör-
=vényet nem elkerünk, azt kövessük a' mi az Erköltés
es a' szokás, melly a' Közönleges hasznot megk
nem bánta, Törvény gyanánt cartatik megk.

6. Sem Törvények, penigh sem Tanács. vé-
=g ezeteket ugj meg nem irhatnak, hogj minden
esetek, mellyek kültömbkülömb üdökben törtent-
=tenek, azokban be' foglalhatnának, mind az al-
=tal mikor valami ügyben hasonlatosság vagjon,
a' Tízti cartó hasonlatosképpen mennyen elő az
dologban, es ugj mondgyon Törvént.

7. Valami dolgok penigh nevetet szerint az
Decretumban ki nem völnának fejeztetven, ugj eitse
minden, hogj azokat abbann hagygyuk, a' mint a' régi
szerint, az az Verbözi Decretumban, es Caszari Tör-
=vényekben be' vödnak foglaltatvan, s irattatvan.

8. Kültögg' hogj a' Birák, föképpen állj cöven-
=nek minoleat kiváltképpen való meg vizsgálással meg
hírvák vessék, es akarmint a' két felt meg kérdez-
=tek, hogj ha vagjon valami szavok, a' melly valamely-
=tyik félnek hasznára lenne?



A' Törvény

A törvényben való idezésről. Itt...

szavak nem hallották, és törvényt cenni az dolognak meg
értése eleve. Ez okért a törvényt az Idezésről kell el
kezdeni;

lakos embert törvényre akar hívni tehát az a Bírő pe-
tserével, avagy a Ponszlovál Idezésre, a mint a hely-
nek szokása a Bírőtől fragjosa órára.

avagy az eo maga házabann, aharminc egyéb helyen, az
hól az Idezés tutaára lehet. Hogy ha pedig az idezendő
személy álnakul el rejtene magát, igaz elég ha hazatól
idezike.

venne ha hínak, inellynek öröksége miúte, sem pedig nem fi-
zethet effele kézesit vessen, fogj törvényt áll, mind törvényre-
ge szokataigh. Ha pedig álló öröksége vagyon mellyel fizet-
het, kézesítet állitami nem kénszerittechetik, hanem az
föbenjáró dologbann, mert akeor az Alperes kénszerittec-
hetik, kézeséget vetni, még ha álló öröksége vagyon is.

Alperes Törvényben. beállamata. az Alperesnek 14.
napot hadnak, hogy addig mind a két fél meg bekellyenek,
ha pedig meg nem bekellyenek amakk utanna, arra az
napra az Alperes a Telpörösnek keresetire meg feloljon,
ha pedig jövőtény, avagy másuttan való lakos embert
Törvényre idezend, nem 14. napot, hanem harmadnapot
hadnak a tomáskozásra, és feleletre.

Alperes

Azonkéjopen a lakosnakis olly dologbann, melly eté kézedel-
met nem szenvednek, az az iszterregetes dologbann.

melly falabann lakó embert ahar ideztem, a városnak Bő-
rájától kéjjen petseret, a melly városhoz tartozandó szék-
benn lakik azaz idezendő ember, és a petseret oda az hely-
re vigy, a hol az Alperes lakik, és az ott való Falnaggyjal
idezesse az Alperest, a rendelt Bírő eleibenn.

az eo pereset Jeddelen iciletevelis öfnelkül idezete törvény-
re tehát tartozik az Alperesnek, uti költégetes, és perre való
költégetes megfizetni.

megyen és vagy beteglége, vagy Egi háboru, avagy ar-
viz, avagy Ura szolgálata, avagy egyéb igaz oki mi-
att törvényre nem meheret, ment ember lehet.

A törvényben nem mondolnak vala...

tot Bírő, a törvény széknek mivót cáhozkejjen meg bíróságol-
lya. A házokaiére az Idezésre, a fragjosa napra, vagy ma-
ga, avagy Pókatorra be nem megyen, első beállásbann az Bő-
ronak egy forintot fizessen, ha pedig második Idezésre be-
nem megyen, két forintot fizessen. Ha harmadik Idezésre is, vagy
egy kézesítő, idezésre, melly törvény szerint meg legyen, harmad
idezési gytanant véteetik, vakmerőnek talaltatik, ha az fragjott

avagy

fraggó nagy sem maga, sem Inkator a' törvényben be ne
megyen, a' Felperesnek a' törvényben való nem menése, az Al-
peres felől, a' Felperesnek kívánásgara törvény mindenek, és a' tör-
vénynek folyása sz erinc, elég ceteris szolgálatassanak, hanemha az
Alperes az eo tabul leteneki igaz, és törvény szerinte való okat ad,
frattya, mert akkor megh menekedik.

Hogyha viszont a' Felperes az eo ügynek...
gáb ann kértéges lévém, a' törvényben be nem megyen, az Al-
peresnek haladéknélkül költégeknek meg fizetését meg itatli.
Eakmennek tartatik azis, a' ki alnaksággal el rejtezet, hogy
szemely szerint ne találhassák.

A' Felperesről és Alperesről. Titulus IV.

I. A' Felperes valami dolgot az eo törvényben...
Keressém, törvény székü pemigh kinek kinek oa vagyon,
a' hol háza vagyon, ezokáért oa kell törvényben hini, nyil-
van való és meg vallott adósságtól meg váltva, melly nyil-
van való adósságeit valakról az adóssó meg talállyák,
törvény folyása kívüli törvényre hiattyaák. Föbenjáró
dolgot ann pemigh a' hünos Alperest a' veteknek helyen fog-
hattyák törvényte, ha pemig az Alperes büdosa vala,
hol talállyatik oa törvényre tartatyaák, és ha rea bizonyít-
hattyák, ugyan oa büntetnek.

tudhatta mit kellessék felelni az eo peresnek, Teoz-
ezert hogy a' Szász törvény székem a' Felperes az eo ü-
gyet szász nyelvem, azaz: Erchető nyelvem földi van,
felellyen be.

3. hogy ha

3. Hogy ha pemigh szász föld felől es nem va-
lami személy felől vagyon a' per, annak a' Birónak elő-
te kell keressen, a' kinek Birósága alá vagyon a' föld eo-
rökség, bator a' föld Ura más székben legjemo.

4. Nintsen szabadsága a' Felperesnek arra az
mit a' Felperesnek megh nem engednek, mert a' kinek héd-
veznek, Alperesnek tartatik inkább, hogy nem minie Felperes.

5. A' Felperes ha megh nem bizonyítja a' mit fe-
tel, az Alperes ment leszen, és a' Felperes nem kinszen-
heti az Alperest, hogy valami ellenkező dolgot mutasson ho-
lott soha a' tagadásra a' bizonyítás nem néz, mikor pemigs
az Alperes szabad akarattya szerint akar bizonyítani, ak-
kor bizonyítását meg kell hallani.

6. Miekeppen a' Felperes tartozik az eo feleletit megfi-
bizonyítani. Ez onkeppem az Alperes is az eo ki fogását
mert a' ki fogásbann az Alperes Felperes gjanane vagyon.

7. A' melly Felperes bele haggja perit annak u-
tánna ugyan azom dolgot megh nem indichattya.

8. Ha lakos ember av vagy beller av vagy szol-
ga a' törvényben, valakit be vadol, az Alperes nem va-
dolhattya ugyan akkor más dolgot a' Felperest a' tör-
vény székem, a' migh a' függő per véghez nem megje,
tisztosseg dolgotnak meg bantásától megh váltva, melly az
derek perre hátra hagygya. Emek felelet, ha az Alperes-
nek ki fogásra való igaz oka leszen.

9. Ha valaki a' fő Peresnek Inkator levedenélkül
av vagy személy szerint törvényben be vallás nélkül, más em-
bernek a' karmi nemü periben avattya magat, az a' tör-
vény hiús foritonn marasztya.

10. Ha egy...

10. Ha mi egyszer el végezett port új itelen áll
meg a jut, tizenkét forint bírságom marad. Továbbá:
A ki más verbem új itelen akarja élni, a Törvények-
től viszsza lérték, és két arnyim maraszták.

A Bizonyítástól és Tanúitól Titul.

1. Valamellyik perlede fel bizonyít, azt meg kell hal-
gatni, Amak illik peng bizonyítam, a ki vall, nem annak
a ki tagad.

2. A ki más akarc vádolni, bizonyítanak kell lenni,
mert sem a Törvény, sem az okosság meg nem engedi,
hogy egyéb valami ezközök legyenek, hanemha a Bi-
rónak valamelly dologban igaznak és méltónak lázik.

3. A ki bizonyítgat elő dolga állítani, az fra-
gott napra állassa, és akkor az eo peresett elő intse
az elő hozza bizonyítanak látására, és hitőknek meg
vallására, mert hitet kötelezettek meg mondani az
mit a dologban tud.

4. A bizonyítgat állato penglen, az eo bizonyítgat
Bíró jelenet, avragy a Pörizloval idezesse mind
a két félnek meg jelentven, hogy az eo vallásokat az
Bírák eleot be vallyák, hitők szerint, sz emellyek se-
rint jelenet levem, valami mestenegetől meg h válva,

Hogy ha penglen, a bizonyítgat a gondolkodásra üdöt
és alkalmatosságot kíván, meg kell engedni.

5. Amelly Tanú be ideznek, és valami nehéz
otkál bántatv. am, Törvényben nem megjen, hand

valamirő

Vakmerőségből távul leszen, azt a Bíró meg bír agoltja,
De mind az által, azom vallástetelel meg nem menek-
dike, hanem a vallás tetelekre kényszeritettek.

6. A bizonyítgatnak vallások hitőket hogy
valami homály és kétség a dologban ne legyen, ez okia-
ért a pörizők kívánására be kell venni azokat a Tanu-
kat, a kik ellene nem mondanak, mind az által ilyen mo-
don, hogy minden Tanú Bíró parancsolatjával ideztessek.
annak utama a pöriz eleot, avragy, ha vakmerőségből tá-
vul lemeis esküjjenek meg hogy eok semmi hamisat nem mon-
danak, és a Bíró a hitőt a Felperesnek akarata nélkül
megh ne engedgye.

7. Tanúsbeli embereit: Birák és város Notariusz
es hitvésnélkül kérdezetnek megh de új hogy eok az
eo hitőkre emlékeztessék, mellyel a Tanúsnak meg esküt-
tenek; De az ömön saját dologban mikor hitőt vetnek
nékik, azok is az eo Fiszterre meg esküt hitőkkel való ki-
fogással, hitőtől megh nem menekednek.

8. A ki Tanúsial az eo hitis meg akarja bizo-
nyítani, az eo dolgot avragy szándékat nyilván való I-
gikkal fejezze ki, minek okait idezte be az Tanúkoz,
és mi dolgot akarja vallatani.

9. A Törvényben elő állított Tanúsial a Birák
csak eo magok eleot vallassák, minek utama a két
perlede fél előllök ki küldik, és egjgentunt hallyd ke
meg vallásokat, és meg halvan az in Dedtek meg inják.

10. A Törvényben elő állított Tanúsial szorgalmat-
son meg kérdezzék, miképpen tudják a dolgot: mitro

da helye

da helyen, és ki eleve lő a dologh, és egyéb környül
álló dolgokról is értekezzenek, mellyek a dologt nyilván
valóvá teszik, és meg világosítják, az Birák az eo ér-
tesékek szent mindenről tudakozsának. Az melly tanu
penigh hontalyosom, és kétségesem vall, azt ujjoman
megh vallachattya.

11. Mivel hog a pörödében gjakorra tőrtük
hog valami dolgot egy egyik fel vally a másik fel ta-
gágya, és mindenik fel bizonyagra fog kij, a bizonyi-
tást arra kell vetni, az melly fel tagágyra hantemba az
tagadó felnek bizonyosabb, és jobb környül álló dolgaj, és
otkai vannak, mellyek bizonyítást kívánnak, mellyet az
Birónak az eo értelme szerint jól meg kell látaj.

12. Minckutanna a Tanukat megh vallattjate
asoknak vallásotk a Törvényben el kell olvasni, és mi-
=kor a Piro meg érte, mellyiknek vallási jartnak közely,
lyebb a dologhoz, ugi mond gjon Törvenc, De mind az
által, ugy hogy ha ket, vagy hatom meg nem vedendo Ta-
nik egy arakt vallanak.

13. A mincni bizonyaj a pörösöknek vadmak
mellyeket a Törvényben be kell vinni, azokat az valla-
=sokat el olvasak előre, ugi vigjek be a Törvényben,
mert minck utanna a Tanuknak vallat a Törvényben
közönségesem el olvasandgyak, egygyik felis a Törvény-
ben annak utanna tovább való bizonyítatra nem borsatitak
ugyan azom Bikkelyek felöl, ha nem Appellatnak velle.

14. Omnia

14. Minden Birának penigh üdö mutat
=nélkül szabadságot vagyon arra, hogy az melly Ta-
=nikar hantis tanu vallásbam megh tapaszalnak
a veretnek mirolta szerint megh büntessenek. Regtel
fogvaim e róle a szokas, hogy a hantis tanusok egy
oldala esonyoval büntessék, mellyet sezo valchac meg.

15. A Tanuknak be adandgyak az Appellat
vagy a ki erit be iderze, a Tanusnak illendo fizetesek
megh adandgyak.

16. Az Tanuknak be adandgyak az Appellat
utann, negyed szarvaló be iderze nem kell engedaj az
dolognak valóbam való megh értéke nélkül.

Minemü Szemelük itának
el a Vallastereket. Titul. 17.

1. A gyermekiek kik megh is eszandgy meg
halatannak a vallástól el viltanak. Ennek feleire az
botondok, Dühösök esztelenek hire vezettek, kik nyil-
van való latoragbam megh se gjereteneke ugymin
paraznak, hantis hűük, Orvok lopók, hire veszet szemé-
lyek, kik Törvényelis megh sentenciartatannak, meg
ha a dologról a hantannakis vallam, melly az eo senten-
tiartatannak eleve epü, megh arrolis vallasterekre nem
borsatitak.

2. Ha a Tanu az ellenkezo felnek bantja
va vagyon, és hatalos ellensége nek lemm megh bizo-
=nyitnak

3. Onyitások; Ennek felele a Szület az eo gjormekket
 egymás ellen tanubíró. be nem vehetnek, hanem ha az
 ellenkező fél azt meg nem engedné.

3. Atyafiak; Az Atyafiak lezren a vadló, egyy ver szerint
 való Lityafiak, az eo ver szerint való Rationágra
 melletti Eáné nem lehet, se az Jpa, és vó egymásért, az
 Főfű, és a Feleség egymásért tanubírómagot né
 vehetnek.

4. A Felpörés a minemű Tanukok az eo tanu
 népe között be vime a Törvényben, nem kell meg
 vallatni, mert nem láthatnak illendő Tanuknak
 a kiknek parancsolhatnak, hogy tanuk lehessenek, pa-
 rancsolhatnak véteccül meg valva, és éreces, avagy bu-
 bajtól meg válva mellyet Paródnak vagy Paróda Af-
 fonynak kezretek volna, mert ez ilyen dolgban is
 az eomón cseledegyéveli bizonyítat.

5. Más embernek dolgaiban egyy cseledeccől
 sok Tanukot vider elő, az Atya örökéit és annak
 fia, és két Atyafiak, kik azom Atyanak birtokába
 vadnak, ugyan azom egyy dolgban Tanuk lehetnek.

6. A Tanukok az eo cseledek aiat valóse
 dolgokban Tanubírómagot ne mondjanak.

Dalamb egyy
 ma melletti
 nem egyy
 atyafiak

ver szerint
 való

Sogorságok

Atya
 Anya
 Főfű
 Szép Atya Anya,
 unokák
 Bácsa, Néne,
 Dócsa, Fuga,
 Ferti, Feleség,
 Jpa, napa,
 Vó, meny

Ezeket hogy
 ha akarnak,
 és vallani nem
 engedik.
 Azonképpen, aka
 ratiok ellen
 vallani nem
 kenyszerítik.

7. Ezelni

7. Ezek nem kenyszerítnek hogy adaravak
 ellen, Rationágra, vagy Sogorságok ellen vallanak
 meg jelen, és a pörödése a Felpörök, okot szol-
 gálat, ugyan azom dolgban való nem lehet, kik
 lombem a Polgari dolgban.

LEVELEKKEL VALÓ BIZO-
 NYOSÁGRÓL. Titulus VII.

1. Ha az Adós a kölesmőzének keze háson a
 vagy adós levelet hozándgya, mellyben az adósságot
 vallva, ha az adóssat Törvényre hívják, és igaz ok-
 nélküll nem akarna fizetni nemis tagadgya hogy a leve-
 let eo nem írta vagy adós volna, effele levél elég bizonyi-
 tás az adós ellen: Szincen olyan erjek vagyon az kül-
 dött leveleknekis, ha azokban az adósság ki vagyon fe-
 jezve, arról a ki a levelet írta, vagy küldötte, és ha azt
 az eo szokott perrelivel meg perrelé, mert a perrel
 enissiti meg a levelet.

2. Az Adós leveleknek elvezése a kölesmőz-
 nek nem árt, hogy ha nyilvánvaló bizonyágokkal
 az adóssat adóssa teheti. Míképpen pedig hamiság
 volna a gyulades maa való levelek meg emeszetek
 etc, az adósságot meg nem fizetni: Ezenképpen, nem-
 is mingy árást kell hinni azoknak savoknak, kik
 tüz maa való el vezereket vetik hanemha egyeb bi-
 zonyos okokkal hitetik el, a kiket kölesmőz adóssat per-
 zent hínak Törvényre, az eomón maga irásával nem
 más levelet callyák meg.

3. Meg bold

Hoggy a börtönben tartott emberek...
az eo marhádi kezeosa találtak. Ennek feleért, A
rus embernek laistumi; avagy mi ves embereket nem
elegedendők az adóssághoz; megfi bizonyítására,
csak eo magok. Szincen olyan törvénye vagyon on-
natis, ha a meg több ember utolsó órájában jelenti
hoggy valaki eneki bizonyos Summa penzrel, vagy va-
lami bizonyos marhával tartozik.

Hoggy a TANUKAT A feleletnek
lone a törvényben nem szabad
bevitni hanemha az dolognak onk
nép való emelkedetire. Titul. VIII.
A törvény rend szerinti munká meg nem lehet
addigh a Tanukak bevetelére be kell menni, és
ha annak elotte be veszi, öncelen hanemha a ki
azokat jövőndő dolognak emelkedetire akarva elő-
venni, tudni illik egy hogy ha a vallando személyek
közszü utra akarvának menni, vagy nagy betegség
belen vólnának vagy feleletre való vonségben. Ennek
feleért, ha dög halálalor üdö vólna, hogy valamely-
lyike peres fel félno, hogy a törvény szerinti való val-
lás, elosa azok nélkül meg fogja tartozni. Ennek fe-
leért valamelly okkal való dologban, amikor szincen
akkor a félperes nem perelhet, azért kell eicem a
zon dologról, a melyek kéredelmek nem senn ednek,
a minemü dologokat a Biróknak jó itilerekre
Szegye K.

hagjanak. E fele személyeket a törvény széken, meg
a befeleles elosa is be vitheknek, ha akkor a más pe-
res felis be idézendik, ei jelen leszen. Azoknak pedig
vallásokon be perreelve a Biróknak kell adni, mind
az ideig meg kelleit, tudni illik törvényig. Ha pedig
effele vallásokkal esztendeigh nem élnek amak ut amma
eritlenek lesznek, hanemha a kéredelmek és meg bán-
tásnak törvény szerinti való okat adhatya, mert akérek
tovabbis ideje vagyon.

2. Ha ki Tanuknak vallásit avagy eppen
való pró folyásokat vagy függő pernek feleért való
Tudomány befelelet, vagy véghez vit Sentenciát av-
vagy valami egyéb véteket, Ajándékozások, Adósságok
Czimbordások, avagy egyéb dolgoknak hasonló törvé-
nyeket, város könyvben on akar iratni, az legjen a Ta-
natis elosa, az ellentéző felis jelen levem, mellyet u-
gyan be kell a Tanuk elisbenn idézni és jelen levem,
mind a két fél ugj irják be a város könyvében. Vé-
geztük azért, hogy minden peres három esztendőnél
tovább, ne vonatassanak.

AZ ESKÜVES RÖL Titul. IX.

1. Azonközben mikor a pörösök Tanukait áll-
litának, az eo dologokban, ei be akarnak vinni, nem il-
lendő dolog, sem nem szükséges valamellyik feleletnek hü-
teot venni. Ennek utanna pedig a Tanukat be állitják
a két dologért be kelleit vólna állarmok akkor orzcan,
a dologhoz, ei igazság hoz képest, nagyobb bizonygat a
Biró Sentenciája szerinti vevem hüteot, vagy a félperes
Hoggy az elosa

vagy az Alporosnek, tudni illik, az elégtelen bizo-
nyításért

1. Ha valamelyik a bíróságnak közlül a Bíróságnak
meglátsa nélkül, a másiknak hűtöt vet, a hűtöt
teot veteacnek az fel veheti, vagy az ellenkező fel-
nek viszsza adhatya, és az mondhatya kökelleres
és szabad akarata szerint való hűtnek. Vagyon más hűt-
is, mellyet Torvény szerint való hűtnek mondanak mely-
lyet a Torvényben a Bíróságnak akarattya, a Felperes
az Alporosnek vet. A harmadik hűt szüksegeskeppen
való, mellyet a Bíróságnak szüksegeskeppen ves.

3. Péntben jaro perben ha valamelyik fel azo
másiknak hűtöt vet, annak hűtöt meg kell halgatni mezt
mikeppen a Bíróságnak hűtöt vetet, azontkeppen a Felperes
resis vehet.

4. Mitkorom mind a két prölödo felnek egjen-
lo akarattya, avagy egygyik felnek akarattya-
ból vetea, és meg kökellera, avagy meg engedea hűtöt
valami dolog egyyszer el végeztek azt meg h hamis
hűtöket sine alacsi meg nem vohattjak.

5. Ha valamely lakos ember adossagert, vagy
valami egyéb marháert valakit törvényre hivand,
és az a Felperes Semmi Tanút ellene nem állathat, sem
Semmi gonofságnak jele ahoz nem teozzik, az Alporos
ha tagadast cézzen benne, hűtöt nélkül menekedik meg.
Hogy ha semig a Felperes valami Tanukotis hoz be,
de nem elige dandotiel, de mind az alcal ollyat az kintie
vallásokból gjanóság fel az Alporoshez, hogy tartozik
akkorom

akkorom az elégtelen bizonyagnak be'celleredésert, ha az
Felperes közel letzen comon maga, a hűtöt való meg bizo-
nyításat, hogy sem mit az Alporos hűtöt való meg me-
nekedéshez.

6. Valah anyszor a Bíróságnak hűtöt vet akkor kell sz-
pellalmi mikor a hűtöt vetik, nem az hűtöt mondasitkor
7. Ha ki mondja hogy valami marháert ellopak
hűtöt magával való hűtöt kell az meg h bizonyitanj és az
Bíróságnak meg h engedje az ellenkező felnek, a két amyi-
val való magával vissonag való hűtöt, hogy a bővelben va-
ló hűtöt, a hamis hűtöt ok ne adacasték.

A BIRAKNAK SENTENTIA MONT- dásáról. Titulus. X.

1. Tettez hogy minden dolgokiban fő gondunk legje
az igazságra, és egjenesegre, hogy nem a Torvénynek
Sullyosságára, Eszekben cartak peng a Bíróságnak, hogy
minden prölödo a Torvénybeli Sententia, mind az
két prölödo eleva mondgyak h, hogy a ki mondott senten-
tia valóham meg eterek melly Sententia barm egygyik
felnek káthoztatasa, másik felnek menekedése legyen.
Továbba, valakit káthoztatni a dolognak meg halga-
tasa nélkül az igazságnak nem engedj.

2. A Tanu ceto ember ellen hamis bizonyítások-
ból való Sententia mondas, Torvény szerint Semmi nek ite-
tetik.

3. Torvény ellen ki bocsátott trasiat, minden sa-
szati Torvények szerint a Bíróságnak meg vessenek, hanem ha
valami olly vobna, a mi egygyik fel perest meg nem sor-
tene és a két felnek használna, mig a könyörgönek vet-
ket meg engedni.

4. A Sententia

4. A Sententia mondas utam, vagy utamell
dolagnak hűvel való el végezés utam, avagy törvényben
való vallás utam, semmi egyéb nem kívánatik mert a
törvényben a vallás cétel, Sententia mondas gyánant
tartatik.

APPELLALASROL Titulus II.

1. Mivel nagy Appellatio mindennemű fejtés, és
es arisztokraták azoknak, a kik a Biráknek Senten-
tia mondasokkal meg Sully-onittanak, hogy az ígittel
a külső renden való Biróról jobbanvaló meg látszának
okáért a feljebb való Biróra Appellálnak. Ezokáért,
a ki a Biró előtt Appellálnia akar, addig Appella'llyon
a míg a Biró a székben ül, és oman rendszerint az
Tanácsra, a Tanácsról meg az egyben gyűltö törvény ü-
=lo Tanácsra, az egész Szászság eleibem, az egész Szász-
=ság teherrege legyen. Az appelláló fel pomigh ha az Tana-
khoz otal, avagy egy napot kíván, nem kell tölle meg
fogni. Az Fejedelmre való Appellatist meg ne engedik,
ha abbann való rend tartás meg tartatik.

2. Mivel valaki Appellat, annak tiszteletre helyen

N. Non bene aret h. es latino
látszik lenni, a ki valami vétekire vadolttatott volt. Ez
okáért noha rendivel kell tartani ha appellatis, de azok:
=kal a gyűlölközésben bele sülhet, mivel hogy bizonyos
Törvény mutatva, hogy a míg a pör függ, ad-
=digh semmit se ujjintcsanak.

3. az 2. l. p. 1.

3. Az Appellatistnak hűvel való utam ha
ki appellat s a rendelt ideig a Transmissio levelet ki ne
váltja, ki nem veszi avagy első nem adgya, idő múlás-
=sal elvevethik a Törvénytől és a ki a Szászság appellatist-
=bann a rendelt ideig első nem megyen hanem belé hagyja
mind örökke halgatni kell annak. Sebt még Fejedelmre
is Supplicatio által segíreget nem kérhet, mellyre ha meg-
=nem erekedikis kívánásában meg fogy ahozik.

4. Mivel nagy mind kimerő dolagnak appellat-
=ni szabad mert nem kell a Birónak bíralságára lenni,
ha a peres appellat.

5. Az Appellatio nem engedetik az okáért a:
kik főben, aro dologból, ngmint paráznságból, béns-
=sáandéktól való gyilkosságtól, Tolvárságtól, vagy nyil-
=vánvaló episzaketeletől vadolttanak, és bizonyos jelekkel,
és Tanúkkal vallatival meg gyozettettek, avagy az
=common szabattal kivás nélkül az eo bűnök meg val-
=lotrak, sem nyilván való adyrottnak, kik nem tagattak
az eo adyragokhoz sem semmi törvényben való ki fogást
nem vették: Azoknak sem engedetik a kik az ellenke-
=ző felé bejjabann vontattak, avagy parvann halgatás-
=sal ügyekere fárasztani. Ha pedig meg engedetik, tebar-
==tarc ei a pörre való költéget kényszerítetik az el-
=lenkező felnek meg fizetni. Azoknak sem engedetik, a s
=mellyek haladást nem szenvednek.

6. Sententia valatti az Szászságban lakik, illetve min-
=ren a Tanácsról az egész Szászság eleiben való Appellatist
=minden Ingo martha felől való pörben, a melly 10. forintnál többet ér,
=tovább, az egész Szászság elöl a Fejedelm Feblajára való
=Appellatist mind Ingo martha felől való pörben, melly 40 fo-
==rintnál többet ér, meg engedetik, hogy a felő renden való Birák



minden kiseri dolgotival ne bancassanak, es hogy az em-
beretii kiseri dolgot ne nagy költségek ne tegyenek. Allo
marha. onthog vagy jószág feleol, bizonyag feleol város-
beli vagy falusi szolgálatból való dolgokbann mellgeker
bizonyosom meg nem becsülhetnek, az Appellatást meg
nem kelt meg halgatni.

7. Ha vana kiet fel a Sententia mondas
meg sullyositatik, mindenik fel eo magáert appellallyon,
Ha ugyan azom pörben egy gyiki fel appellat, es annak
appellatatac igaznak pronunciallyak, a' másfelnekis hasz-
nal, a' melly fel nem appellat

8. Drachyben leu szaz nemzetnek szabadsag
levelcibem tilva vagjon, hogy a' Szászországban határ felet
tamadoa perek dolgából, a' Szászrag' törvény szerimel to-
vabb ne appellatassanak se vajda emberei, avvagi Itilo-
mesterek határokat meg ne járják, avvagi azok feleol való
pör el ne végezzenek az egész Szászországnak büntetésének
tilalma alatt, valahj kullombet kiser meg.

AMIGYEN DOLGOKAT

vegher vetele felol. Ut. XII.

J. A meg itilt dolgotat vegher vetele el, fye-
tak halasztani, es a' meg fizetett penzt, vagy marhat visz-
szaz szotkat kerni, es vinni, hogy ha nyilván való bi-
zonságokkal megbi bizonyittatik, hogy a' Birak igaz-
it. lere samiss, es a' levelekkel megbi tralatott

2. A'ly sentent

A'ki Sententiar volt a' Birakul annak
szat kietig elegen kell emni, ha peressevel meg ne vételik
azokatnak annyi ideot adnak a' kiet vallyak az ados-
ságot, vagy törvény szerint tartoznak meg fizetni es ha
az hagyott napig meg nem fizetnek, zálogot vegyenek.

lyen rend tartatik. Ammek utanna a' Sententia mondas
ucam szat het el mulik, ha az ados az meg vilt
adosságot a' költsönözönék megbi nem fizeti, ehat elof-
szor az Ingo marhatból, nyullyanak a' kez. Mesterektöl
meg valva, mellgekerelkül szukolköndek az eo marhatgeki-
nek gyakortasara; es a' Szanto embernel, lovakkol, eok-
rököl, es ezekhez való készülett meg valva eadui illik az
melly ekkel az ados szotca völe emon magaz elptalui. Melly
Ingo marhatnak az arra ha eleg nem lezend, a' meg neve-
zea ki véreced marhatkuzis hozza nyullyanak, mind addig
a' mig a' költsönözöt meg elgrik, ha az ados marhatból
mások annak elvöle törvényel valamit el foglaltanak, a' Pj-
tö a' mi igaz megbi eite.

utanna szolgálatyának dejet ki tölti az Bir meg i'lye,
meg halvam azokto fardajitena szavokan kiet ha az ados-
ágot nem cagaggyak, a' fizetésnek harmadnapot tegyenek
va valami akadály leend a' fizetésben, legyen hogy a' szolgaj
meg elgiknek. A' szolgának meltrága vagy, hogy az eo be-
tic minden egyéb adosságotat elöb meg vehet a' fardajon
azokból, megvalva kiet annak elvöle a' fardajitlan az
adosságot el eite törvényel.

5. A'ki trazar

A törvényre hívják ha annak mártíráját törvénybeol a köt-
erőnő zökönék itiliek vólna és törvényeknek folyásával el-
foglatlak vólnan, amák a ki a házat berben aza: ha-
az ház beire eleget nem cöccenek az ház fogadóitk.
mártírából minden egész költönözöknek eleote eleget
kell cenni minek eleote a fellenek mártíráját a házból
el vinnék, mert a minemü mártíráját a fogadó házban bé
vifenek, alacombann való zálogban vagyon, és verik.

a törvény megírte ha két múlva a Város Szolgája által
az Adósnak mártírájához nyulynak mellyek ha Jugo mar-
-háik lennek, azokan a köz elök szomszédjainál tegjék le,
mind addig a míg három Várasom a köz piacom, a mellyek
es a mennyi árón kerik peng az adósnak meg kell min-
-clani, hogy azokac ha meg akarja tartani, vagy kezébe lya
-kárja borsáram, az a meg monda helyen három Váras-
-napig tselekedgyék: az mellyeket ha el adnak, ugj ad-
-gyak mentet jobban adhatják.

hajokan lakos adósnak, tisztességbeli személyeknek bö-
-csül cenek, azokan kezébe adgyak, es azokan elvisszok on-
-vagy kiesi pénz el fizetik meg, avdogy ha nem jutna arany ezüst
-mar hával, mellyek nülve el fogynak, es effele mártírákat el-
-fogyas az adon az es saját hűvel meg bizonyítja, az
-egyéb ingó mártírákat börtüllesre szállanak. Továbbá ha
-az költönözö lakos ember lejend, az adon effele hűnek le-
-telere nem köteleztetik, hanem elég mártírájának oda adgyak
-a mellyel a költönözöt meg elégittik.

8. Mikor?

14
8. Mikorom a Város a költönözöknek az
-dósságot valami föld örökséget borsán kezébe, vagy
-föld örökséget az adós köti a költönözöknek adgy leve-
-ébe, effele örökséget a Porszóval a Sz. Egjhaze-
-eou, vagy a köz piacom közönséges em hűdes-
-ék meg, három Várasap egymás után, es ha va-
-aki többet igir crette hogy nem mint az adósság vol-
-a, az jelent meg a mártírá Urának, es az harmadik
-hirdetes után akar igirjenek többet crette, akkor ne, az
-adóssat ismet meg kínállyak velle ha meg akarja tar-
-tani, es ha meg nem akarja tartani, a ki többet ad crette,
-annak adgyak es a mi az adósságot meg haladgya, az
-adósnak meg teritték.

MASODIK KÖNYV. A Hazaságnak rendirol Titulus I.

A menyegzo, vagy Hazas Fersmak, es Állomány
-larnak meg fejjhetelen ceterben való nyajasságnak
-ggjben való köteleztetésben vagyon
-Igazam azok házassulnak meg, a kik
-örvény szerint való adótor egjenlök, a ferfiak iffiuságot
-ar idejében, az Az Állományi állatok mig házasságra
-kalmatofok hű ferjeknek vagy azoknak egjenlök akarat-
-okból a kiknek birtokában, de ha meg leszen meg nem fejt-
-etik.

3. A kez fogas

3. A ház fogat a monyegzois az házafutandók
egyenlő akarattalból leszen, meg sem alhat, hanem
az házafutandók és a küknek hatalmokban vannak
egy akarattal u akaratom vannak.

4. A feleszemelyek kik szüloknek és gyermekek
nek képeket viselik egyben nem házafutandók és ha effe
szemelyek egy eszlnek paráznságban léledzenek, melly ve
teknek büntetése szánkivetés.

5. A weiszerinvaló Rakonságnak börtölnök
negyed izig való Rakonságha a házasság meg neen
gettenék, hanem ha testben való egygyesülés leend köz
tök, mert akkor a Börtöl reájok veretett illendő bünyg;
gal meg bñntettetveim, el szenvedtetnek.

6. Ha ki valamely leányt a jászaiat háza
tartományban lakván, két esztendeigh Mathájat háza
nem viszi, ha két esztendő múlva a leány máshoz menend
semmi csaláreltség azom ne legyen, a ki házasságban
akarvann lenni, az eo reménseget tovább nem közhaztatta,

7. Semmi az emberben hamarabb meg nem
történhetik, mint hogy az férfi az Aszponyi állattal
avvagy a feleség az eo urával közösködjék; Ha
azokéért a férfi az eo feleséget oknelkül vagj az
Aszponyi állat az eo férjét meg verendi, tehát kénstze
kiesse az eo saját marhájának negyed részét an
nak részire adni.

8. A házasságat el hagyja oknelkül
ha pénz vesztete alatt od be idezetik a hól lakása vagja
es törvényben nem menend, az el hagyása seméle tör
vényben szabadnak, az el hagyó seméle peng meg bá
semélenek pronunciállyak.

9. Ha a férfi

10. Ha a férfi az eo feleségevel házasságok
nak kezdetül fogvann, két esztendeigh az eo természetse
nni való erőtelensége miatt nem társalkodhatik az Aszponyi
állat az eo harmadgjának el vesztete alatt az eo férjét el
agyhauva, mind az által agj, hogy az Egyház emberet te
genek: Törvont először felölle.

11. A házasság valami gyalazat al törvont
vagy törvont való el tiltással meg nem feitehetik, ha az vétek
nellyben, a fejtett, a feleségenek hozzája való jó kedvet meg
nem változtatva

12. A megh bizonyos hogy a házasságban való
személynek valamellyike, tudni illik a rávil való, es a másik férfi
hez nem mehet, avvagy meg nem házassúlhat. Ha peng bi
zonlatan élere, tehát, mind a férfi, mind az Aszponyi állat var
in hie esztendöt, es annak utánna büntetésnelkül fenhez mehet,
es meg házassúlhat

TESTAMENTUM NELLEKULPTES
it embernek marhájában való jutand
Titulus II

Minek utánna az Atya, es az Anya meg hól, azoknak tör
vény szerint való magzati, fiai, s leányi, szállanak azoknak mind
ago, s mind álló marhájokbann. Hogy ha penglen történi ezek
közül, az álló ágom lévő magzatok közül valamellyiknek
gy halála, hogy annak magzati maradnak, annak magzati
szállanak az Atyok helyen a gyökterre, eok szinten olyan nagj
eszt veszenek a meg hól embernek marhájaból, mint az eo Aty
oké vol volna, ha élt volna.

Z. A omnyizóné. leste

2. A menyegzőnek előtt született fiak kiker-

a kövekezenek házának általa törvény szerint
valókká válnak mind a törvény szerint való ágbeli
gyermekekkel együtt szállanak be az eo Testamentum-
nélkül meg holt Atyjoknak marhájakban.

3. Ha az törvény szerint való felső ág magzat
= tot szülné, ki a Szülésben meg halna, a magzat mikor az
eo Anyjának méhéből kijő, és amynira kövekel hogy a
kövekezet a háznak négy szegelyében meg hallatik Szü-
letett ember és eoreg Számban tartatik meg.

4. A fegyű gyermekek az Anyjoknak marhá-
jokban egyenlőképpem szállanak; A törvény szerint
való ágról született gyermekekkel: Azonképpem, a szép
vagy jobb Anyjának, és az Anyai ágról való jobb Atyjoktól
marhájakbólis, mert effélenek bizonyos Apjuk mintsa, a kik
tilalmas gonosz kárhoztatott családjából, és ferdemes pa-
raszárágból születettek, sem Anyjoknak marhájanak bi-
rására nem bocsáttanak. Mind azom Egyházi törvényke-
rint eledeltel tartoznak nekik, mert a fiának toplálásá-
nevelését a természetnek törvénye hozta.

5. Mind utánna a fegyű gyermekek meg-
halnak a törvény szerint való alsó ágon lévő örökséget
utánnok nem hadnak, a felső ágon való szállanak helyekbe,
tudni illik a kiknek helyekében eok szállanak volna; Tör-
= ba ha sem felső, sem alsó lineán valokar nem hagyandának
utánnok, az Anyai ágról való közellyeb verek szállanak be
örökségbe.

törvényekében, és ha a fegyűnek Anyja miere, hanem Bajtjaj
= totre, Nemve. Hugai, kikkel egy méhöl való, ezek minden
Rakományoknál közellyebek.

6. Ha az alsó ágban való meg holt embernek eo
öröksé utánna nem maradnak, a közellyben való felső ágom min-
den Rakományoknál közellyebek. Ittg ha pedig a meg holt embre-
nek Anyja és Anyja marad meg, és eggetemben Banya, Nemve
= totre Huga, kik az eo szülekkel az orztaclan marhába ülnek,
azok egy-temben szállanak a Testamentum nélkül meg holt embre-
= tbe marhájában; Aminek utánna pedig a szülek az eo
gyermekekkel meg osztznak, ha valamellyük a gyermekkel közöl
meg haland a Szászországnak törvénye szerint, a szülek szállanak
= totre kére marhájukban, emian minden Atyafiak ki reker-
= tvenem.

7. Ha az alsó ágban való meg holt embernek eo
maradnak, hanem felső ágai, tudni illik szép Anyja és szép
Anyja, tehát azok a kecske szállanak mind a két lineáról,
tudni illik, a szép Anyja, és Anyja lineájáról, a szép Anyja
az Anyai ágról, a ver szerint való Atyafiak az Anyai lineáról,
amnak marhájában, ugj hogy a szép Anyja, vagy Eri, az
Atyai két részben, a szép Anyja pedig az Anyai leány-
röl való harmadot vegye el.

8. Ha az alsó ágban való meg holt embernek eo
hogy utánna szép Anyja, és egy méhöl való rész Atyafijaj
vagy szép Anyja, és ver szerint való Atyafiak maradnak,
azok szállanak a meg holt embernek örökségében, tudni
mind az eo lineájáról, tudni illik, a szép Anyja és Anyja li-
neájáról, a szép Anyja az Anyai ágról, a ver szerint való
Atyafiak az Anyai lineáról.

9. Ha az alsó ágban való meg holt embernek eo
ága nem marad, azzal egy méhöl való Atyafiak szálla-
nak amnak marhájában, és ki rekerzik velük egy méh-
öl való Atyok fia gyermekei.

10. Ha a Testamentum

2. A menyegzőnek előtt született fiak közt

a kövekezendő házasságnak általa törvény szerinti valókká válnak mind a törvény szerinti való ágibeli gyermekekkel együtt szállanak be az eo Testamentum nélkül meg holt Atyjoknak marhájokiban.

3. Ha az törvény szerinti való felső ág magra - tot szüendő, ki a Szülesbenn meg halna, a magzat mikor az eo Anyjának méhéből kijő, és amigra kövekel hogy a kövekeleté a háznak négy szegelyében meg szállak, Szü - lecca ember és eoreg Számbann tartatik meg.

4. A Fattyu gyermeke az Anyjoknak marhá - jokiban egyentőképpem szállanak. A törvény szerinti való ágból született gyermekekkel. Azonképpem a Szép vagy Jobb Anyjoknak, és az Anyai ágról való Jobb Anyjok marhájokiban, mert effélenek bizonyos Apjuk mintsa, a kik tilalmas gonosz Károztatott tanálkodásból, és fertelmes pa - rasaságból születésenek, sem Anyjoknak marhájának bi - rásara nem bocsáttanak. Mind azom Egyházi törvény szerinti eledellel tartoznak nekik, mert a fiának taptalásai nevelget a természetnek törvénye hozza.

5. Minck utána a fattyu gyermekek meg - halnak, a törvény szerinti való alsó ágon lévő örökséget utamok nem hadnak, a felső ágon való szállanak helyekbe tudni illik a kiknek helyekében eok szállanak volna. Tard - ba ha sem felső sem alsó lineán valókat nem hagyandának utamok, az Anyai ágról való közellyeb verek szállanak be - örökségbe.

16
örökségében, és ha a fattyunak Anyja mielő, hanem Bajtjaj, Eorice, Nemye, Hugai, kikkel egy méhöl való, ezek minden Raktörögöknél közellyebbek.

6. Ha az Alsó ágban való meg holt embernek eo örökséi utama nem maradnak, a közellyem való felső ágom min - den Raktörögöknél közellyebbek. Ittg ha pedig a meg holt ember - nek Anyja és Anyja marad meg, és eggettemben Banya, Neme, Eorice, Huga, kik az eo Szülejekkel az orzactlan marhába ülnek, azok egy tombem szállanak a Testamentum nélkül meg holt ember - vésze marhájában. Minck utána pedig a Szülek az eo gyermekekkel meg osztanak, ha valamelyik a gyermekek közül meg haland a Szászagnak törvénye szerint, a Szülek szállanak azoknak része marhájokiban, minck minden Atyájak ki reker - tervem.

7. Ha az alsó holt embernek alsó ágjaj ne - maradnak, hanem felső ágai, tudni illik Szép Anyja és Szép Anyja, tehát azok a keozte szállanak mind a két lineáról, tudni illik, a Szép Anyja, és Anyja lineájáról, a Szép Anyja az Anyai ágról, a ver szerinti való Atyájak az Atyai lineáról. Amak marhájában, ugj hogy a Szép Anyja, vagy Eorice, az Atyai két részben, a Szép Anyja pedig az Anyai leány - ról való harmadot vegye el.

8. Ha az alsó holt embernek alsó ágjaj ne - maradnak, hanem felső ágai, tudni illik Szép Anyja és Szép Anyja, és ver szerinti való Atyájak, maradnak azok szállanak a meg holt embernek örökségében, tudni mind az eo lineájáról, tudni illik, a Szép Anyja, és Anyja li - neájáról, a Szép Anyja az Anyai ágról, a ver szerinti való Atyájak az Atyai lineáról.

9. Ha az meg holt Atyájak sem felső sem alsó - ága nem marad, azzal egy méhöl való Atyájak szálla - nak amak marhájában, és ki rekerzik velük egy méh - öl való Anyok fia gyermekei.

10. Ha a Testamentum

10. ha ki Testamentum nélkül hál meg és sem
felső, sem alsó lineán való agokat nem hagy hanem az
Atyafiát, ugyanint, Bácsát, Eostret, nényet Hugát,
az Atyai agról való Atyafiak szállanak az meg holt
embernek marhájában, az Atyai agról, és az Anyai
agról való Atyafiak az Anyai agról szállanak. Itogi
ha pedig a meg holt ember, mind a két agról való A-
tyafiakot, hagy utanna, vagy egy szermind csak egy-
gyik agról való Atyafiát, ezek mind a két agról va-
ló Atyafiakkal szállanak a meg holt embernek mar-
hájában; de csak annyi részről az melly részről való
Atyafiak voltak; Az az: Ha az Atyáról való Atyafiak
rehat az Anyai részből, ha pedig az Anyáról, az Anyai
részből.

11. Az az: Mitől való ki Testamentum nélkül
hál meg, kinek csak egy szülejeről való Atyafij
maradnak, tudni illik, Atyáról való Atyafiak, és egy-
szer mind Anyának velle való egy Bácsa, Öcsöz,
az Atyai agról az Anyának Bácsa, vagy Eostrej,
kik az Anyával voltak, szállanak az Anyai marhá-
jában az Anyai agról. Ezenképpen viszont az Anyai agról
való Atyafiak, szállanak a harmadban; Az Atyai agról
való Atyafiak szállanak a két részből, az marhában, az
marhában az örökségben való elegyedése nélkül.

12. Az az: meg holt embernek sem felső, sem alsó
lineán való agai mincinek, sem velle egy Atyafij,
Bácsa

Bácsai, Némje, Eostre, Hugaj, tehát azoknak gyermeki
szállanak a meg holt Atyafiának marhájában, és eo-
rökségében, az az: hogy mindenk azok között annyi
részt vegyen, mint az Atyoki Anyoki volt volna ha elvöl-
na. Az Atyafiaknak pedig gyermekij, utann, azok szá-
lanak annak örökségében, a kik közelb vérek, úgy hogy
közelb vérek a távoll való véreknél fellyebb való legje-
nek, és a kik egy lineán való Atyafiak minnyájan e-
gyenlőképpem szálljon részek az örökség és fetszoboljon.
3. Testamentum nélkül meg holt embernek
marhájokat, kik a karmeltyik lineáról való, For-
vety, szentit való örökséssel hál meg, mar-
hájokat város Számára foglallyak.

A TUTOR SÁGRÓL MULIS III.

I. Mikorom a Feleség Terjenél előbb meg hál,
és tölle ann gyermekek maradnak a meg holt
Anyának Anyai részenek, és a gyermekeknek az Anya
leszen Tutorok, nem szükség mást Tutorra tenni, az
Anyá pedig tartozik egy hónapig az vagy két-
hóig a meg holt Felesége utann meg orzom az
eo gyermekivel a hovákerzendő Titulusban meg
int rend a tartás szentit, és Orzozo levelet kell iratni.
Isten meg holt Atyafij, az eo-
leden gyermekinek Testamentumában Titulusság-
béli emberet hagy, azoknak Tutor ságotk ere-
jében marad.

3. Haromféle ságról

3. Haromszede penigh a Tutorat. Tudni illik
Uso Törvény szerint való. mellyet sentai nem az
hanem a Törvény vernek következese szerint adja.
Második: Testamentum szerint való. mellyet az
Atya rendel. a fiaknak. Harmadik: Adat-
tárnak mondatik mellyet a Biró dől az eu Tiszt
szerint; ha Testamentum szerint, avvagy Törvény-
től adlatott Tutorok nem léendenek; avvagy
hogy ha a vereket alkalmasoknak itilik
a Tutoratgra.

4. Valameddig a Testamentumban hirt
Tutor él, addig Törvény szerint való Tutor nem
rendeltek, sem a Törvény szerint való Tutorra,
a Tutoratg nem szállhat, hanemha a Testamentu-
ból hagyott Tutor meg hal.

5. Hogy ha penigh a Süllek adlat, Atya
Anyá, az eu árvafo kinak Testamentumokban,
Semmi Tutor nem rendelnek, tehát a Tutoratg az
közellyebb verek száll, tudni illik arra, a ki az Ár-
vátinak holtok után örökségében szállanak,
ei effele Tutorok a Tanácsnak végezéséből, av-
vagy a Választott Orszed emberének végezéséből
vadnak, de mind fizetés nélkül. Ha penig a közely
verek elegendő ok nélkül, a Tutoratgot fel ne
akarnak venni, tehát az árvaok jóainak jóvendő-
ben való bírásatól meg h foztarnak, mert a ki
a nyereséget el cskarja venni, szükség hogy
a terek viselésnek is sullyat fel vegyék. Ha pe-
nigh a Tanács más idegen Tutorokat rendel a-
zotnak jutalmat, vagy fizetést rendellyenek.

6. A Tutorok és gondviselők meg menthik
magokat gyermekeknek számos vólcaival, betegség-
= g =

35
18.
fő Tiszt tartással, s annak viselésével, és a kik azok-
= kal mentik magokat a Tutoratgnak terhétől, az meg
hólc árvaoknak marhájukban, törvény szerint való
választástól el nem szabadnak.

7. A Tutoroktól és Gondviselőktől szinten oly-
= lyan szorgalmas gondviselés kívántatik, az ár-
= vak marhája'hoz, minémű jó szívvel való gondviselés-
= sel a cséledes ember tartozik az eo marhájára.

8. A Tiszt tartónak tulajdonítatik vétkül ha
az Árvaoknak alkalmas Tutor, vagy semmit sem
adnak, de mind azom által, ugy, ha intetnek re d, és
ugyan mégis nem adnak.

9. Tle merészkedgyek kéllomben a Tutor az
árvaoknak marhája'hoz nyúlmi, avvagy azokhoz va-
= lami közit tartani. hanem előszöör Laistromot esi-
= nallyanak, és abban közömeget em bé inják és az
= szöött rendtartás szerint, ugy adgyák kezhez a mar-
= trat, mert a melly Tutor az árva marhája'ról Laist-
= tromat nem irat, hanem am laiatik ttelekőmi, hanemha
= igit az okait adhauya, miért nem ttelekette.

10. Alsözonyi állatokat a Tutoratgra nem
boosáthatnak, hanemha az Árvaok természetse-
= rint való édes Anyok lesznek; ha penigh máshoz
= feijhez memek a Tutoratgtól el rekerzettek, és a
= Tanács más Tutorokat Gondviselőket szeressen, ha-
= nemha az mostora Atya Tisztesség béli ember, és a
= Tutoratgra alkalmas vólta.

Husson cot Esh =

Fluszon eor eszen dornél külsőbbet a Tutorágnak Tisztire
nem bocsátanak. A Tékoslók meg tiltanak a Saszári Tör-
vényben az önnön magok marhájuknak gondviselésétől,
melly eleitől fogvám ugyan szótásis völc. Az férfi
Árváknek ezotidért hűsz esztendőv korokig. Az leány-
zotknak pedig házasságokig az eo marhájukat ke-
zükben nem kell adni. Hasonlóképpenn a tékoslókis
megh házasságokig utáman, megh marha gyűjtés-
re nem szótának, és akkor a Tutorok szótát advám
a Tutorágnak terhéről, az gondviselésétől meg meuekedk.

11. A Tutoroknak meg engedetik az árva
marhájának fel registrálása után, ki adással, bé-
vétellel, vétellel, adással, és egyéb módokkal az ár-
vák marháját meg őrögbittem. De az álló öröksége-
ket, mellyek régiség miatt el veszhetnek, elégedendő
ok nélkül, és a Tanárnak akarása, és parantsolatja
nélkül el nem idegeníthetik.

12. Az Tutoroknak meg nem engedetik hogy
az melly árva marhájának gondgyat viselik, az-
zotknak marhájukat se eo magok meg vehetik, sem pe-
-nig másoknak meg venni engedgyék, hanem a Ta-
-nár meg enged. Az Tutorra néz ezis, hogy minnek
eleote a Tutorágot fel vennük, ha mivel az Árvák
szülejnek adós, azt meg jelentse.

13. Hogy a penig az Árvá vagy ideje vagy
a Tutorról való felelme miatt, vagy csalárdság miatt
megh csaladjik, minnek utáman a Bírót meg érti,

pp. m. b. g. g. l. n. g.

17
Eppennéggel meg kell nékj adom, mert mivel hogy az Ár-
va semmi közösülésre nem hűszertathecik a Tutornak a-
karása nélkül; Azert hogy abban az időben az Árvá
sem akarom, sem nem akarom mondahk, az Árvák
semmi módgya nem engedi, hogy az eo saját hasznául
a Tutor abbám valamit hajthasson, és más ember háta-
val, s bosszuragávalis gazdagodgyék.

14. A Tutoroknak az sem kell engedem,
mellyet mind az által nem illik meg tselekedniék hogy az
ju elméjü Jffrakto tisztességes Tudományoknak tanulásá-
ra, való szükreges költségeket cöllok meg ne vonnyák hűs-
-ges Saszáriának szinc alá, minc ha azoknak marhájukat
szükregebb időre es alkalmatorrághra aharnak meg tartomj.
Azonközben meg a más ember marhájaból az eo saját has-
-znókat keresik: Ezotidért ha valami okból a Tutor kesseges
-leszen a Fiziató a Tutorágtól el vessé, és a Tutorágot
más hű es jámbor férfiakra kell adomj.

15. Kesseges Tutor penig az a hű nem hűvenn
viseli a Tutorágot, bátor a mit el költ meg fizetecneis, mind
azom által a Tutor noha szegény, de ha hű es szorgalma-
-tos, el nem kell venni, ugymint kesseget. Azis penig kesseges
Tutornak vélik, a ki olly erkölcsü, hogy erkölcsé miatt hű-
-séges lehet.

Az Szülek es Gyermeknek közt
való marhájának meg osztása felel.

Titulus IV.

1. Mivel hogy a Fej es Feleség a Házasságban,

Crnk. 7. m. 1. g. 1. b. 2.

Onképpem cselekedem, az onképpen minden marhájakban
egygyt lesznek méltan jó, és igaz szokásból, marhájak
az eo gyermekkel egyetemben, életük kaplalatára él-
nek. Eleüöl fogva szokás ez hogy az eppenseggel való
marhájak két része a' férfine, a' harmada az Asszonyi
állaté, semmi segy ruhát fel nem tudom.

2. Ha az Anya meg hal es Torvény szerint
való gyermekek maradnak; a' gyermekek az Anya egy
vagy két hónap múlva az eo Feleségének holtá után,
hiya eszve az eo meg holt Feleségének vér szerint va-
ló Anyafi aít, mind a' rendelt Osztoztató emberekkel
egy etemben kútnak előtte az eo gyermekének, mind
Ingo, s mind álló marhákból, az eppenseggel való har-
madot, melly az eo Anyáról rajjuk szállott, Torvény
szerint adgya ki. Ha pedig az Anya cükelleces férfi,
és az eo Keresedmezésének bizonyos okai vannak a'
harmadik hónapot is meg engedik neki, de mind az áll
a' gyermekének káros nélkül. Hogy ha pedig három
hónapig az Osztozát el mulatya, a' Tanács huszoneg
forintig való bírságot végyen rajta.

3. Regi szokás ez hogy az Osztozásban
mikor a' Szülek valamelyike Osztozik, jámbor embe-
reknek intése szerint, az Ingo marhákból, az marhák-
nak mindolta szerint; azaz: ha keves legyen a' marha,
keveset; ha sok, annal tisztetesebben magának vedez
mellyre igaz

mellyre igazsága vagyon, közönsegesem az ajándékozást
méltyágnak mondhatjuk. De ha valami Testamentum
szerint való hagyomány leendő, az ajándékozás meg szükik.
hanemha better hagy a' hagyományok, és a' jobb rész a'
kaja választam.

4. Ha az Anya meg hal es Torvény szerint
Két meg kell beotulni, és az Anyának tehetsége vagyon
akarmeltyiknek el választására és az Anya a' másikat
a' harmadra gyermeknek engedie; hogy ha pedig
annak a' háznak bötüllése, mellyet az Anya mag a'
nak tartott, a' két részt jelyül haladgya az Anya az
felit penzel fizere ki az eo gyermeknek; mellyet viszo-
tag a' gyermeknek tartozanak ha az eo házon a'
harmadot meg haladna. Ha pedig ten trah egy ház
leendő mellyben az Anya és Anya latinának az Oszt-
ozásior az bötüllék megk és a' harmadot az eo
gyermeknek kész penzel fizere megk és a' házat ma-
gának eppenseggel megk tart hajak.

5. Mikor az Anya meg hal es Torvény
gyermek maradnak utánna, az gyermeknek az
Anya az Anyának holtá után négy hét el, hiya esz-
ve az Anyának Anyafi aít, és a' rendelt Osztoztató em-
berkel, és azok eleü adgyak ki a' gyermeknek az
Anya két része, mindenfete marhákból örökseg beol és
az Osztozának előtte semmit el ne idegenitren. ha-
pedig az Anya az el idegenites, és testozás feleol nem
Keresget, és Keresedmezésnek igaz okai mondhatya más
hónapot engedie neki, de ha gyermekkel addig meg ne
osztozik, a' Tanács 25. forinton marasztal, avagy bírságot
végyen rajta.

6. Ha az Osztozás

6. Ha az Osztrákországi Királyságban a ház
akarmeltyikeit akarják a gyermekek elválasztani
a másik az Anyjától. Itt pedig több házak vol-
-nának, tudni illik, kérek, kérek, kérek, kérek, kérek
mindenkör a gyermekek válasszanak benne, másod-
-szor az Anya, úgy hogy ezt a földnek a harmadik
a gyermekek válasszák, és a kérei az Anyának jutnak.
Es ezékeppem ezékegyenek a többivel. Itt me-
-zőben való örökségben is a gyermekek az eo része-
-ket főre osztják. Itt Azon is ugyan ezem módot tartja
megh; Itt Anyai harmadnak a gyermekeknek való
kiadásaim, amind az által hogy új az Anya válassz-
-szon a marhában.

7. Ha pedig csak egy leendő ház az A-
-nyának az eo harmadgára holtig való helyet adgya-
-nak, akkor merem más férjhez akarne, de mind azo-
-által úgy hogy a házat hárinnélkül osztják megh.
Hogy ha pedig férjhez menése után gyermekei lesnek
az Anyának az eo része, csak az első házastagból való
gyermekétől száll, de az meg börtüllyék, és amak az
harmadnak börtüllyéből az első házastagból gyermekek
mind a mostoha Anyától, mind az második házastag-
-ból gyermekeknek részelt ki fizessék.

8. Ha a férfi az eo meg holtig felesége után
mellytől gyermeki vadnak más feleséget vérszen, ha
actól gyermeki nem levém, haland megh, ha oly nagy
háza leendő, az Árszongi állatnak lakó helyet tartozk
addig migh más férjhez megyen; ha pedig más férjhez

amand

memme, vagy meg haland, az a házbéli rész, az első ház-
-ságbeli gyermekek részal fizetése jambore emberekk börtüllye-
-se szerint
... inek utam a az Anya, és az Anya megh
halandnak, ha csak egy ház maradt és a városon kívül eo-
-részeg is, ugymint szőlők és kérek a kéntu városokham
az Anyai ház az Ifjabbik örökösnek jusson: a másiknak
a kívül való örökség. Az eo városokham pedig és faluk-
-ban az Anyai házat, ugyan az Ifjabbik örökösnek adgyák.
a kívül való örökség pedig egyenlőképpem osztják megh
mivel hogg az eo táplálásokra való élet omán jobé.

9. Amikor az Anya meg hal és az Anya gyerme-
-kivel egyetemben megh maradnak effele dologban az eo-
-részegnek meg osztásában az Anyák az gyermekeknek
tartására esztendőre het forintot, két esztendőre hat forintot
háromra eot forintot, négyre négyet, ötötre harminc, hatra ket-
-teot, hét esztendőre egy forintot fizessenek ez fizetést pomigh
adgyák a gyermekeknek közönséges kért részekből. Itt pe-
-dig történek hogy a gyermekek között egy, vagy több,
több közben meg hal, érted ezt kételese eleve, a pénzbeli
rész, mellyre az Anya nem tartotta, a több gyermekek
részekhez megyen

10. Az Örökségeknél megh osztásában az Anya
ház a külsőbbik fiúnak, vagy ha fiú nem leendő, ugyan azo-
-Anyától való külsőbbik leánynak adassék, úgy hogy, mind
a két nembeli gyermekek között a külsőbbik válasszon
benne, és az, a ki a házat magának tartja, a több örök-
-sőknek részeket börtü szerint ki fizesse. Itt pedig az Ifjabb-
-bik örökös

börtü szerint

bik örökös az Országának idején a házát magához akarja
váltani, vagy szegénysege miatt nem válthatna, ez ad
a ki amél nagyobb, a válthatja magához, de úgy hogy
a leányoknál mindenkör a férfiaké vagyon nagyobb
Szavakok hozzája. Ha pedig az meg haland, az
e törvény szerint való idejének előtte, a közeljeb-
bik Bányán az Atyafiságnak lineájának mellesége
szerint fenn a házának bírásához, úgy hogy a több
valle való örökösöknek, és az Anyának részeket az üd-
nek állapotához illendő borsú szerint ki fizesse, és
annak abból semmi bántásq nem legyen, ha annak ab-
ból való részec annak előtte pénzül meg fizettevölle.
Hogy ha pedig ki tesz csak hogy valamellyike azok kö-
zül az örökösök közül a több örökösöknek törvénytelen
segérete a hozzá váltásban valami találdságq tre-
lekedet volna, tiékom, a csak hozzájamm való.

12. Hogy ha az Országának idején valami
Sággal bírnassággal, és tudva meg tartva, felselé tét
avvagy elrejtett valamit, és annak utánna ki jelentődik
az, a ki az ország marhat alnoksággal el idegeni-
tere, abból való részből helyességel meg fosztatik, ha
nem annak hatód része az Országatő emberre, az
teobbi a teobbi örökösöké.

13. Ha az Anya meg hal, mielő az ő gyerme-
kei házasságra jutnak, az Anya harmadgyának tu-
lajdon bírása a gyermekekre száll, de azoknak ház-
nok az Anyára néz, de mind az om által úgy hogy
annak háznából a harmadra jutó örökséget épít-
tre, arra költön, és meg h tartva, az Anyának holra utá
a gyermekeké kéé részeké házna, az Anyának nem néz, hanem
a kéé részzel elegyítve a gyermekeké.

14. Az Anya

14. Az Anyának Anyának holra után ha gyer-
mekek az ed örökségeket meg akarják osztani, leg elő sz-
szor meg kell vetni ha a hozomány marhaból az örökös-
ök közül valamellyik ruház egy a, Menyegzőre, tá-
nusagra és egyéb effelére költön, avvagy valami marhaból
alább valóra teon volna, és a teobbit hárbann nem kell ha-
ni, hanem a Szüleke Testamentumokiban tiltást tőtenek.

15. Ami költöget az Anya részen ^{megbement} tét, ha
Tanúságára költött, ha meg bizonyosodik hogy az Anya
hához való tegegyeségből teletette, az nem költödom
adójate, az igazság nem b enredj, hanem azt annak a fu-
nate az ed Anya marhajából való részbem tudgyak.

16. Az Országának idején ha az Országban
lami nagy találdság vagy alnokság vagy gonoszul tör-
vénytelenül edea, egy egész Ertendogy az meg sok
talé jobbitani mert az igaz és hű Törvényekben a mi
együnet lennek lenni teozekite, az meg újitbanjáté.

17. Testamentumok tételéről
Műltor csak két Atyafisaki törzöt leszen Ország
az örökségnek. A nagyobbike Ország meg, a többi-
bik vala jsszen benn.

A Testamentumok tételéről
1. Miködom Országban való Személyek Testamentumot
tehetnek, valamikor akarják csak hogy törvényesim
való idejé se leggye tudni illik férfiaknak 14. Leányok-
nak pedig 12. Ite tölte Ertendogyte, de mind az om által úgy
hogy az Anyának az edo d gollé, és mind az okimé tük az
Törvénytelen Testamentumoktól perel beinek, az ed tör-
vény szerint való részeket meg a Anyáké

2. Miködom

2. Nemának Sikerének dühösök és bony-
segben meg laborítottak, és gyermekek Testamentu-
mót nem tehetnek

3. Aki Testamentumot tesz abban az elmé-
nek epsege kívántatik, nem testben való egészségre.

4. Aki Testamentumot akar tenni, az ké-
vagy három férfi eleve tesz, azok eleve tartozik tenni.
Kiket egy időben egyszer mind hívasson arra
házához, vagy csak hivatalan törvény szerint is men-
nek oda, és amiké utánna a Testamentum tevő az
jelen valókát rea' kerje, és ha efféle Testamentu-
mót a jelen való személyek hallgata, akár legje-
nyásban az eo Testamentumok akarne legyen, erge-
ben marad, ha a Testamentum tevő meg nem másolja,
mert minden embernek tehetése vagyon arra, hogy ele-
veben el perre elve levem, az első Testamentumot
az utóval meg jobbjáraya és meg másolhattja
mert az embernek akaratja mind halála orájáig
változando, és sentj magának törvényt nem mondhat
hogy nem volna eonely az első Testamentumot meg
változtatni

5. Testamentumban pedig csak lehet
a kik magok által szabad emberek, és a kiknek az Te-
stamentum tételre tehetése vagyon. De azert ad
örökös, sem Testamentum tevő embernek birtokában
való

213
Való, sem annak Atya a kinek birtokában vagyon
sem annak Atyafiai Tanuk a Testamentumban nem
lehetnek. De sem Ádászonyi állat sem gyermekeké
sem dühös, sem Nema, sem Siker, sem a ki marhájától
el tiltatva, sem azok a kiket a törvény gonosz személy-
yekké, és hűtlenekké tesz, Testamentumosok nem te-
hetnek. És Atya pedig a fiával arvagj két Atyafiai
más Árgemeli Testamentumban Testamentumosok
lehetnek, mert semmit sem arc egy ház népe között más
embernek dolgában több Tanukra hivatalni.

6. A kinek Testamentumban valamit hátrá-
zok, más vellek való emberrel egygyütt Testamentum
tételben Tanuk lehetnek. Dög halálnak idejém a Testame-
ntum tételben elégedendők két Tanuk, akár férfiak, akár
Ádászonyi állatok, akár azom ház nép között valók
akár hiva mentenek oda, akár pedig történetből

7. Ha kiválahit Testamentum tételre kénze-
rit, arvagj valami tsalárdjából, arvagj a Testamen-
tumot meg változtatni ellenzi, hogy Testamentumosok
oda ne menjenek, azert a Testamentum tevők, a Te-
stamentum tételre tehetése nem leszen, amak teheté-
se visz ont ne lehet a meg hólte emberről reája stál-
lando örökösök meg perre letere, hanem korold va-
lo örökösöknek, leszen amak keresetie való tehetések.

8. Hogy ha Ádászonyi állat az Atya, amak te-
lete meg bantott, és nem konszerice kispén, sem tra-
ládjával, hanem az Ura edes bezzével az meg
engy hól

englezeeli Urára való neherseget meg engedni,
Testamentumbam Urának valamit hagyand, erej-
marad. Az onképpem viszonagis.

9. Az Anya Anya kien szerittek az eo mag-
zaltjoknak és Unokaiokinak irantia a Testamentu
tehetik örökösöknek irantam és az eo marhajokbel
törvény szerint való részek meg adni, iadm illik,
minden örökösöknek két rész, harmadnak Testamen-
tumbam való elhagyása felől szabadra vagyon,
Az Anya az eo harmadgyából egy harmadot el hag-
hat valakinek atarja, az harmadnak két részét tör-
vény szerint az alsó ágoknak, az az gyermekek
közül, mert nem szabad a szülőknek a gyermekek
közül valamelyiket örökségekben ki részeseni, av-
vagy el hadni, hanem haladatlannak lenni meg bi-
zonysítatik, és ha az haladatlanság okát nyilva
valóképpem a Testamentumbam be irattya.

10. Ha a meg holt emberek alsó ága-
nintsenek hanem felső ágaj, ezeket a Testamentumban
el nem hagyhatja, hanem kien szerittek az eo marha-
jának törvény szerint való részek ezeknek hadni, azaz
minden marhajának két rész.

11. Mindeneknek mind szülőknek, mind
gyermeknek, seot meg Atyafiaknak szabad legje
törvénytelemeget perelm egymással egy Atyafiakon
közül való Rakonsagnak pedig a meg nyeresre
reménygek ne legjen.

12. Ha egy b

12. Ha egy b Rakonsagnak, vagy meg iogen szimelly
lyeknek, avvagy meg Telesegenekis Testamentumbam
valamit akar hadni, tehersege legyen arra az helyben való
hagyásnak okával, ha effele hagyásra szabad akarattja
legyen, és ha senki ellene nem mond.

13. 4. Férj és Isterég mikor semmi gyermekük ninte
sem pedig felső ágak, sem velük egyj Atyafiai, az eo mar-
hajokat örökségeket avvagy törvény szék előtt avvagy e-
gyéb törvénybeli hű Tanúk előtt haldlnak miatta, egyj
másnak el ajándékoz hatják, hogy az élő féle legjen az
meg holtanak marhajja. Ha pedig annak után azok is
gyermekket születtik, effele ajándékozás helyen nem marad.

14. A Dm teherseget adgyon mindeneknek valakik
kivonnyak, a kiennek illik, hogy a Testamentum leuete
meg nezzék és ki vják.

15. Ha a gyermekeknek kevesebb hadjának
hogy sem mint törvény szerint való részek leot volna,
azt jambor emberek az eo itiletek szerint fel tölték, és
a Testamentumot a kevesebb hagyomást meg ne hon-
szák, és mikor a Testamentumbam találják, hogy
valamit kétségsem avvagy hűvanul vitanak, az
Bivó azt kegyesem olly jó végre magyan ossza, az
mint lehetőbb volna, hogy a Testamentum ceto atar,
ta volna.

16. Ha valamit a Testamentumbam elhagyának
melly meg teozzik annak utánna hamis törvény telemek
vagy hamis elszakadásnak lenni, ismet be vják.

17. Az ember co

17. Az ember eo magais be irhanya papy-
rosra az eo utolsó akaratyat, úgy ma sal ntegi
irathattya, de eo magais az eo híze irasat oda vesse,
ha vini tud, azé pedig szedgye egybenn, hogy a Testame-
tum tevőnek akaratya hi ne jelenek üdő nap előtt
hogy azok a kik hasznoc várnának a Testamentum-
ból ha meg tralannanak in gysegbenn ne létezenének.
A' vigg azok, kik örökösöké irathattanak, vagy az
hagyott marhat el vejendők, félveim attól hogy a Tes-
tamentum tevő akaratyat meg hi ne változtatna, az
Testamentumot tevő embernek élete utam ne olathodják.
Annak utama, mikor annak ideje lesze, hívasson em-
bereket oda, es azok eleve tegyen választ róla hogy
az eo első, mind utolsó akaratya, a peret meg legyen,
a' papiroiba, es a' Tanukis az eo neveket írják utama,
avvagy alája es meg írva a' Testamentum level kö-
tesnek, mind napjat, helyet eszcondozz, es a' Testame-
tum tevőnek is neveket peretelylek be, ha vini nem
tudnak, csak peretelylek peretelylek meg, melly
mind azom által az alája írva, es peretelonek
törvenceleneg nem lesze.

A HAGYOTT MARRHAIKROL

Titulus VI

A' hagyomás Testamentomban való ajándékozás,
melly ajándékozással a' Testamentum tevő, abból, a' mi
effenteggel az örökösre lesze, valaminek akarat valamit
szakasztani. Az hagyomának meg adatával nem tartozk

Különben

25.
Különben, ha nem mha az eo adósagot először meg fizetvém
az örökös annyi lenne hogy az hagyomást meg adhatnak beléte.
2. Ha kinek felső, vagy alsó, vagy oldalfelváltó
örökös vadnak kik a' Törvencelen hagyomást perel-
hetnek, az az álló örököség ha valaminek Testamentumban
hagygya es örökös pénzem hozza válthattja, Jugo marha-
jat pedig kik mind amnyibann az eo akaratya sem el ad-
hattya, a' mennyibenn a' törvény meg engedi hogy ha pedig
a' Testamentum tevőnek soronysegevel munkájával, szolgál-
tával avvagy házasságával talat álló örökösége vagyon
abból szabadom való csherege vagyon az el hagyott, a' ki-
nek akaratja ha sem felső sem alsó agai sem A' gyafia, az az
Bátyai, Nemyei, Eotitjei es hugai mintsenek kikkel egy vána,
nem alvaim ellene a' verszerint való Raktionsagotnak ellenne
mondások.

3. Ha kicereje felett hagyand az örököségből,
az eo hólta utam a' hagyomás ugyan meg nem hál,
de mind azom által csak azt adgyak meg, a' mit talat-
nak, ha az hagyott pénz az hagyott embernek marhája
hozza nem talatnak, de mind azom által, az örököségből
azt meg fizethetik, az örökös kenszeritethi a' hagyott
penznek meg fizetere, akarat az övöl, akarat az örök-
ségnek az arról, avvagy akaratoman akaratandgya.

4. Az Adósaknak, a' mivel tartoznak meg hagy-
hadjak, avvagy ha ugyan adósa hagygya maradni,
vhat a' Testamentum tevő az eo irakaratyából
a' fizetelnek napjat megszzeb hataszthattja.

5. Ha valamely marhat vagy örököséget
el hagyottnak, mellynek hasznat a' Testamentum tevő
a' enig' olz

a' mig élte, el vötte; Annak urama a' Testamentum tevö
meg hal, ha az hagyomást meg nem másolly a, a' kinek
ha a' ki völe, az az örökséget, birtja sajátul mind bafsz
nava legyettemben.

6. Ha az hagyom marha az örökösökre
lekedeti nélkül vesz el, az vall kárt, a' kinek bantak,
Ha pedig az örökös az hagyomának meg adásába
késendik, ha az hagyomást elvett, annak kára az örökösre száll,
semmi késedelem pedig ott nem értetik,
a' tról semmi kére's nem leszen. A' Szent dolognak, és egy
késedelem hagyom marhák, örökségek, mindeneknek
előre meg adassanak, és a' Sz: dologra hagyom marhák
köt, más dolgokra nem kell fordítani, hanem a' mint
a' Testamentum tevö akarta kárni, abban látható
som meg maradjon.

HARMADIK KÖNYV.

A költsönről, a' másnak adott marháról,
halálról, és azoknak meg fizetéséről.

Titulus I.

1. Mivel hogy a' kölcsönözés olly marhabami
vagyon, melly meg számlálható, és meg mérhető,
és adható, az egyiknek az emberek között, mely
lyet azonn szamonn adnak vissza; Ez okért, a' ki
kölcsön veszen mástól valamit, tartozik meg adni azt
a' hagyott napra; avagy ha az fizetésnek bizonyos
napot nem töttenek legyen, akkor kell meg fizetni,
mikor a' kölcsön adott marhat meg kéri.

2. Mikor valakyt törvényre hivatják, hogy
való adósságot, a' Felperes akon látsz legyen, az az

jövedelem.

51
26.
jövedelem, ha az adósság kölcsön adott marhaból leon,
a' Birtó hat hetet tegyen a' fizetésnek; ha pedig kész penz
annak volt az Adóssnak kölcsön, avagy az Adóss va-
laki késedelem mar adott adóss, és kész penz való fi-
zetésre ígerte volna magát, mikor a' fizetésnek semmi na-
pot és határt nem tevö, és a' kölcsönözöt meg találandója
effeleketek a' Birtó harmadnapot hagyjon a' fizetésre.

3. Erősítjük hogy senki az eo köte'st meg ne
hibáztassa, másolhassa, és az eo köte'st meg ne tsallja
mert a' köte'stet, mellyek sem a' Törvény ellen, sem va-
lami csalárdsgából nem lövenek, törvény szerint mind
képpem meg kell erejekben tartani, mert ugyan Tör-
vény szerint vegeztetett, hogy minden ember, az eo velle-
lő jó teteli hátra nem hagyhassa. Ez okért, a' Törvény
azt mutatja hogy a' Birtó, az adóssagnak köte'st, av-
vagy írásoli szerint, törvényt mondjanak, mind azonn
által a' Törvény ellen usorakítol, és a' kiet annyinak meg
fizetését meg vólva, mellyeket az igaz köte'stben, és
fogadásokban semmiképpen nem kell meg engedni.

4. Az igaz köte'stben a' mi haladéknak, avagy
késedelembe való jövedelem, azzal az adóss tartozik,
de a' ki nem a' kölcsönözönek kívánsága szerint való
jövedelem, avagy usona vólva, hanem az Adóssok
késedelemre való, azt meg kell fizetni; A' ki
Törvényre halasztja a' fizetését, ha igazam, és találó
ságnélkül fogja, törvényre magát, a' sem láttatik ke-
sedelemet ceam; a' kietől valami kifogásért a' penzt ne
kérheték.

5. Jól rendeltetett.

5. Hol rendelkezed hogy a fiak vagy gyerekek
az eo első Szülejeknek marhájukra, jóvendó
rövidségnek reményeireit valammi adottságban ne
vegyék magokat, ha pedig azt tselekedik, ereje ne
lesse; A'ly pedig valaki fiának Adottságban
penze ad, az Adottság költségeit, a' kinek ha
talmabam volt azért sem perelhet, sem meg ne
kérheti. Ha pedig valaki valamely sumak tar-
tásáig a' valaki költségeit ad tartul létébe, avagy
az Adottság arra a' kire utalja, nem keres-
ti az a' költségeit.

6. A' Fejedelmeknek minden haladéka pa-
ranolatinak, mellyek az Adottságoknak elhalasztá-
sa felől kelnek, különben minden legje hanemha az
Fejedelem az Adottságok rendeltőliscartojáról tevék bi-
szonyossá, hogy annak a' haladéka vételeiben igazsága van.

7. Ha hi másnak házi eszköz marháját
vagy ezüst marháját vagy ruháját vagy lovat,
vagy egyéb marháját a' valaki, mellyet úgy adott hogy
azt adgyak meg neki, a' ki azt kezébe vette, úgy hogy
elnyelve a' mint egymással meg alkutának, és
mink utanna el velle viszont azon adgya meg, és
annak meg önmagában szűnőn oly szorgalmatos legje,
mint az comon maga marhájának óltalmazásában,
Ha pedig ugyan azon szorgalmatosság alattis vétek
nélkül, tiszteletből, a' marha alább valóvá lévén, nem
tartozik, hanemha egymáshozt úgy alkutnak meg,
hogy az elkerő amare hátról meg' elegitse, akkor

az

ai hiuvas szerint való kait tartozik meg fizetni. Az Ad-
ottságoknak szinével az adott marhát meg nem tartásaja.

A ZALOGROL ÉS MUNKA- SOKRÓL. Titulus II.

1. A' ki az eo marháját zálogbann adgya, az
Zálogbann vétesnek idejekön e' ideig, és más se-
mit meg valahogy a.

2. Ha az zálogbann vétes marha, a' költsönő-
zónék vétek, talantása, és tanyasága nélkül alább-
valóvá lévén, avagy tűzmiat meg emésztődik, avagy
történetbe el ves, az zálognak el vétele meg ne menha az
Adottság sem az költsönözö az adottság meg keresését
el nem véteki, hanem a' költsönözö az eo hozzá zálogban,
vétesen zálogot el zálogonitása.

3. Az Adottság meg engedeten, hogy az
eo zálogonitása marháj a' valahol meg talatása
meg kérheti, és vissza véteki. De úgy hogy az a
penze meg fizesse, mellyben a' költsönözö zálogot
vétesen völi.

4. Ha kinek adottság levele vagyon, az Adottság
azon Adottságok pedig minden zálogja vagyon, emek
szűnő, a' kinek csak adottság levele vagyon, meg ha elebb
adott volna költsön, Amak állapottja az jobb a'
ki az Adottság könténye miatt, és az adottság a' kö-
ntényben lejtelle szemtől szemben, hogy nem mint an-
nak a' kinek a' D'no adott völe szabadságot az Ad-
ottságának meg tartására.

5. Ha alkutások vagyon az zálognak el adása
felől, a' kire leg elvöben, akkor annak utanna, nem

eset az

csak az el adott marhat erejében, hanem az meg
vívónak is. Utaságában kérde meg marhat. Mikor
pémig alkuvás vagyon köztök, hogy a zálogot el ne
adgyák; avagy ha az költsönözök csak együggé,
képpem vérete kézéhez, az zálogot nem szabad el
adom különbe, hanem ha az adott háromszor meg
hínállyak vette, avagy az adott törvényre hűje
hogy meg elegítse, ha az adott meg ne adja a
valam az zálogot, a költsönözök szabadsága
vagyon az zálognak el adására.

6. Ha a zálog kevesebb lesz az adósságnál
a mennyivel az adósság több lesz, a költsönö-
zőnek minden szabadsága eppenéggel meg ma-
rhat, az az: Adóssága eppenéggel meg fi-
zetődgyek. Ha pémig több lesz az zálog
az adósságnál is; de az adósság minden i-
gántaga meg tartassék, az az: az a része az
mivel többet ér meg fordítassék.

7. Az zálognak el adásában ilyen
ilyen mód tartassék, hogy minék utama az fi-
zetésnek napja el mulik, a költsönözök Lőrö e-
rejevel idezre be az adósság bizonyos törvényre
ra, hogy akkorom vagy a zálogot meg fizesse
vagy az el adását meg engedgye. Ha a Bírő meg
erendi hogy az Adóss semmi elegendő okot ne
adhatva, mert nem váltva meg az zálogát, az

Kölcsönözök

Kölcsönözök szabadságot adgyon a zálognak el a-
dására és annak utama három egymás után való va-
sárnapián hirdeti esse meg közönseges helyen, a mint
idefel az első könyvnek 12. Titulusába meg van írva.

8. Ha ki mivest fogad és herit meg nem
fizeti, ha a Bírőhez megyen a nőves vagy szolga
a fizetésnek harmadnapot hágy, ha pémig valakj va-
lami köz marhat vészen bizonyos napigh, ha a nap-
ra a véde megli nem fizetheti, a nővönök harmadna-
pot hadnak a fizetésre.

9. Mikor külön időben azom egy marhat
valaki két embernek vő zálogban, a bizonyos es-
milyen való törvény azt mutatja hogy az mar-
hat költsönözök szabadsága leme a zálognak el
adására különben hanem a először az első köl-
tsönözök az adósságot meg fizeti.

10. A költsönözök kösség minden adóss leve-
lő költsönözöknel elsőbb és bönültebb mert bizonyos
dolog az hogy a ki egy költseggel közzöködik az
az so marhatat luggan zálogot a kötelezi, báton
az nyilván való képpem hi ne jelentsele is.

11. Mikor az Adóss megli tiltja a költsön-
özök, hogy az zálogot el ne adgya, avagy a meg ve-
tő hogy meg ne vegge, ugy marad erejében, affe-
le által, hogy ha az eppenéggel való adóssággal
közöllye a költsönözök, mert ha csak híves hűje
leszemi az adósságnak, a zálogot vagy közt marha-
nak el adását nem ellenzheti.

12. A ki zálogot

12. A' ki teulardsaggal, avvagy gondvisellett-njegyvel
a kezhez veu zalogot alabb valora teszi, a zalogot mag-
trajelöl tartozik törvény szerint, hogy a zalogot ugy ad-
gya meg, o mint a költsenek idején kezhez véve,
valamelly marzon peng, avvagy kar történet szerint,
az zalagos marhabam legy, az az adomnye.

¹¹⁰
A KÖLTŐZŐNEK ES AZ
ADÓSNÁK TÖRVÉNYEIVŐL.

TITULUS III.

1. Ha az költsőző Belső hűre nélkül az Ados-
nák marhájat el foglalja hatalman marad. E-
rtéke ha a költsőző az Adósnákai pörökbe bi-
rt alai kell az eo adósnákai meg fizetési ki-
váltok; hogy ha peng az eo adósnákai mar-
hájtához nyulnak, avvagy valami marhájat
el veszik, mikor senki az meg nem enged, az
Erv az eo akaratya szerint orvosliva, az is
tehát ítéltetik, hogy ha mit vesznek meg kell
kenni köllök tehát az törvények.

2. A' mellyeket a költsőzők meg csalásnak,
ohajot idegeneknek el azok az előbbi he-
lyekre állanak. De nem csalásnak meg akkor
a költsőzők mikor valamit nem kezdenek
hanem mikor a marhaból fel jelle vesznek, az
az: A' marhat meg kevesedik.

3. Adomnye

3. Adoss leveleinek es Laistromotinak elve-
zése semmit teneked nem arc hogy ha nyibo an való
bizonyagokival meg biz engit hatod, hogy a te A-
dósid teneked adóssok.

4. A' ki az örökséget a költsőzőnek adta
ha annak utanna valamit keresis, a mellynek
valami allhatmas haszna lenne, eppenséggel vala-
mit kereshek, a költsőzők a hozis hozzá nyul-
nek a kik a költsőzőknek attak az öröksé-
ket ha a költsőzők az adósnákot mind meg nem
vetek, az hátra való adósnák meg fizetésebeol,
meg nem menekednek.

5. Ha kik végezéssel állanak valakinek
örökségben, avvagy belé avatják magokat, min-
denképpem ez jellem való szemelnek. Ertéke, minde-
marhat örökséget fel registraltasának, valami mar-
hája az meg halo embernek halatakor vagyon, es
egy végeli hármelkül kezekhez az örökséget, hogy
amival tartozának azoknak a költsőzőknek,
a kének az örökséget veszedek volt, a memric etne
az a reavote ballók marha, es azokat elegitsek meg
az melly költsőzők az üdönek ivoleaboz képest
először memnek oda, es ha semmi nem marad a kife-
attak utanna memnek oda, azok viszsa üzessek,
hogy, örökséket semmit abbann a marhabam etne
vessegek, hogy mikorom nyereséget remellenek a
Lontokben marbam ne essenek. A' ki peng után-
na az örökséghez nyulnak, avvagy magokat bele avat-

By Ak

-tidk bizonyos ideig arról Laistromat nem csinál-
nak (azaz harmincz napig). ismét a kik gonj-
dolkodásra kért üdönék utánna, vagy porolnek az
örökség etc, vagy az örökséghez ugyan hozzájül-
nak, az örökség etc való minden cerek vifelessel
tartoznak.

6. Ha a kölcsönözök akarmintemű dol-
gokat valami hatalmasoknak szemellyekre ha-
lasznak, vagy hadnak, az adósságnak bírágán
maradgyanak. Az adósságnak el adása pedig az
adósnak híre s akaratya nélkül, ki ellen pert
indíthatnak, nem lehet.

7. Az melly adóss azt mondja hogy az
az adósságot meg fizette, senki azok közül
a kik azt mondják, hogy eok adóssak, meg ne
tiltsanak hogy eok más oltalommalis ne elje-
nek, hanem ha a törvény nem engedi.

8. Kiki mind az eo kölcsönözöt ki eonkij
adóss volna, mikor az adósságot kéri, el veheti ol-
la ha kész meg elégitem; de ha kinek az meg
eleggítésre tehetsége volna, fizet valakinek rea hi-
-tránya, ugymint méltatlan fizetésre, az elégétel
peng az ere szükséges, hogy kinek kinek jobb in-
-kább meg fizetni, hogy nem mint az egyszeri fizé-
-tést vifssa kéri.

Az elégétel

59
30.
Az elég tétel minden dologban erősiégük, az
másnál le cova marha felől való törvénytől meg
vátva, mert a kik másnak jószágát marháját
gonoszul foglalják el, azoknak elég tétel nem tar-
-toznak.

9. Nem új dolog az hogy az adóss az köl-
-csönözötől számvetést kívánjon, hogy az igazság
mindjárt ki cessen. A számvetésben cova vette
akar először leon, akár utánna, annak való számvé-
-tésbenem igazságra nem hozhatja, gyakorta törvény
telenség, mindekiért, gyakorta meg vette hasznos
újabbam ismet felbontani és meg vetni ha adóss
törvényből nem mentveghez avagy el nem végezte:
-tet) a nyilván való törvény meg engedj.

10. Ha az adóss az adósságot meg nem fi-
-zethetj és ha a kölcsönözötől tovább való baladé:
-kot nem nyerhet, és a kölcsönözö a Bírúhoz menend,
a Bírú az adóssat örízet alá fogságham vetj har-
-madnapig, és hamadnap múlva az kölcsönözö-
-nek kezében adgya ki mint eggy tételégjet ugj tar-
-tya esztendőig vafbam járta es hazánál dolgoz-
-tassa, es mindennapna az adósságnak meg fizetésében
-tot eot perat tudgyon, mikor peng esztendő el mulik
az adóssat a ~~vast~~usból el bocsassa de meg eskesse hogy
amaki utánna is valamit keres dolgával, azt a köl-
-csönözönök adgya, es valaméddig meg nem fizet so-

=Sura Adig

sohova addig el nem szokik miglen pedig ezt a kölcsönözöt
megh nem elégíti senki a több kölcsönzők között az
megh nem tartatya.

A' Berben adásról es fogadásról. Tit IV.

I. A' ki kamara, vagy házat bizonyos fizetésért egy
bizonyos napig valakinek bérben ad szinon azont
pen tartozik mindenek meg telerenni az alkuvás
nak rendi szerinc min. a' ki bérben meg fogadgya
A' ki pedig bérben adgya gondot viseljen arra a' ki
meg fogadta hogy alkalmatosom lakhassek. Ha pedig
a' bérben fogado az eo munkájával valami szükség
es hasznos épületet csinál vagy valamit meg vü
-cand, a' bérben adonak akarattjából a' ház bérből
azt ki vegye.

Z. A' bérben fogado személy az időnek
be telese után, a' szabasztott fizetést, a' bérben adó
nak meg. fizetése után es megh őltalmazza, hogy
a' meg fogadott házat alább valóvá ne vegye, av
vagy semmine' hadgya, mert ha többeket fogad a' bér
-ben fogadott házban kik valami kárt tesznek a
-zoknak hárteteleket az tartozik meg fizetni. Ha
penigh meg halna a' bérben fogado a' mig ideje
el nem telnek annak örököse annak Igasságával
száll es lakik azon házban az idő ki telesegh.

3. Kik más embernek bérben adott földet
vagy házat valakinck el adand, gondot viseljen rea

a' mig élönél

a' meg vévönél, hogy a' ki bérben meg fogadta volt, agya
azonn alkuvás szerint lakhassek a' házban, avagy ha
nem lakhatnek, pereljen a' bérben adoval a' fizetés se
-től, avagy pedig mitkor a' fizetést kerj es alaró
-sagnak fogóssával vesse el tölle. Ha pedig a' bér
-ben adó kieszmas alkalmatos házat lakásra admi
azert a' bérben adó szabadon leszen. A' ki az
alkuvásnak törvénye ellen, valami szantu földet
vagy házat időn ap eleott igaz es elegendendó ok
-nelkül el hagyand, mind az éppenséggel való
fizetésért az alkuvás szerint törvényre hibáják,
es meg vehetik rajta.

4. Senki nem tiltatik meg hogy az foga
-dott marhat másnak bérben nem adhatna, ha éfe
-löl semmi alkuvásoti köztök nem volt.

5. A' mives emberek ujmint posztó festők
Szabók es egyéb mives emberek, ha valamin fel
fogadnak meg csivalmi es tudatlan a' goteból meg
vesztegetik avagy túnyaragok es gondviseltelese
-gek miatt el veszik, tartoznak azt meg fizetni. Ha
-jók Szekeresek, Szállas tartó Szadok, ha valakinck
marhájat meg eorizésnek okért fel veszik, ha azont
viszsa nem adhatják, a' Törvény azt meg fizetési
vellek. Ha pedig a' kezhez volt marha gyulladás,
vagy ház romlás, vagy ellenség, vagy árvíz avagy
egyéb veszedelem miatt veszed, mellynck ellene né
alkuvás a' ki azt a' marhat kezhez vette volt né
tartozik velle.

6. Ha ki bér



6. Ha ki bért vett fel valami marhának meg
meg őrizésért ha elveszend, az a marha a fel vett
bért az meg kell fizetni de ha más abban kárt
tesz eo velle azért meg perelhetnek.

7. Ha ki Szolgául másnak kötelezte magát
mind az egész ideig való bért meg veheti ha
nem eo rajta múlt el, hogy szolgálaty at mind hi
nem töltötte

8. Ha a Szanto ember csalatkozáskeppem
a szomszéd földet meg szántya vagy beis veti
a földnek Ura egyenlo maggal es a szántásnak
bértvel váltya meg az eo földében való vetést
Hogy ha peng törvény alatt, avvagy a föld Ura
nak tiltása ellen bé veti, a magot is minden munká
jával egygyütt elveszi

Az másnál leteu marharól. Tit. V.

1. A Leteu marha felöl való porbenn hólga meg
fizetésnek hanem azonn marhat kell meg adni.
Ez okért, ha valakitől penzt ruházatot avvagy
valami egyéb marhat tesznek le, az a kinnel letettek
tartozik szorgalmatossággal meg eoriztetni es a le tevo
nek mikor meg kietendi vagy eo maga vagy örökös
meg adni. Ha peng valami kiváltképpem való al
kuvás szentit tesznek le, az marhat, az alkuvás ereje
benn tartatik, mert a szerződés az alkuvással vesze
tövené magának.

2. Ha a leteu marhat ahkor meg nem
adgyak mikor a letevo keri, ha valami kárt az
le tevo abban vall, a kinnel letettek völe a marhat
azt meg fizeti.

Ha az le

Ha a leteu marhat azonn helyem való. Biro
a marha bevevo embernek almatósaga, es tsalandsa
ga helykül meg tartangya nem kell meg adm az le
tevo nek a Birónak engedelmé nélkül

3. Ha a leteu marhat az a kinnel le
tevek volt tanyasaga, es gondviselctensege miatt el
veszendi a le teu marhanak arra törvény szerint
tartozik meg fizetni, de ha a le teu marha amak
nem tanyasaga es gondviselctensege miatt veszt el
nem tartozik meg fizetni, mert a történetből való
veszedelmek, miemüek a zendülések gyuladasok,
romlasok koborlasok, orzások, senki meg nem fizeti.

4. Ha kettem egygyütt valamit le tevend
nek, mikor egyyk az eort meg keri meg kell adni
es az a ki elebb perel, a törvény szerem törvény
nyel jelyebb való lesz

5. Ha kettem egygyütt tesznek le valaki
nél valamit, csak egynek nem kell meg engedni, ha
penig olly okkal tesznek le, hogy csak egyyk is ep
fenséggel meg vehesse, meg kell adni. Ha peng ugj
alkusznak meg, hogy ha mind ketem nem menek
csak a felet adgyak, csak az alkuvásnak kell állani.
Ha valami marhat két embernél tötenek le, a kető
közül mindenikkel perelhetnek es egyyk meg ne
menekedik, mikor a másikkal perelnék, mert nem az
meg választással menekedik meg, hanem az meg fi
zéréssel.

6. A ki a leteu marhat, amak Ura alharatya
ellen szantszandékkal az eo maga hasznahaforditja,
orzsának vékerte köteleztetik. Ha eni valakinél egyk

Öt/öt/öt

díszú penzt, avagy meg pereselt ezüst marhat re-
szekite, és az a kímél letörtem eni akaratom ellen hozzá
nyúl eni azzal mind a letér marháért, mind az or-
zási perelések.

7. Köz kéznel le tőru marha az, a mit többen
megh őrizenek, és megh tartanak, és meg adának
okért, bizonyos ok alatt tettek le.

A VETELRŐL és ELADÁSROL Es Marhák felől való Udömuldsról. Titulus VII.

I. A vetel és Eladás mivel hogy egyenlő aka-
rattól leszen; Azonképpem viszont mind a kétfel-
nek akarattokból, fel bomlik minék előre a mar-
hai oda nem attak vagy az árát megh nem fizettek.
2. Az Eladás minék utama véghez me-
gyen, mind haszon és kár valamelly az eladott mar-
hám leszen, a megh vevőre néz bátor szinte az a
marha az eladónak őrizeti alatt maradgy on is
mert valami kár az Eladónak vette, és tsalárdsa-
ga nélkül az eladott marhabam leszen a felől
az eladó bátor ságor leszen, hanemha a marhanak
eorizet, annak megh adásáig az eo maga kárara
veszi azas: A mikor abbam leszen, megh fizeti, mert
akkor a marhabam való kár az eladóra néz.

3. A mi mar

33.
3. A mi marhat valakinek egy napig vetnek
arubam, ha jobb árát igitik amak utama, szabad an-
nak el adni, hanemha az első több árát adgya.
Szükség pengig hogy az eladó meg kínállyá az
első vevőt, ha a marhat több árróm kéri, hogy
az melly árróm más kéri, eois megh adgya az.
+ Ha az Eladásnak végezése utam, Szent
Miklós pénzében csak egy penzt adnak meg is,
amelly mind az eladó és a megh vevő az árrómak
valóságos állására kötelezi. Akkor miképpem az
eladó tartozik a marhat oda adni, azonképpem
viszont a vevőis, meg ha amak utama az Árú
megh bányais, a megh vett marhat tartozik el ven-
ni és kényszerítettik az árrómak az maradékjatis
megh fizetni, mert az Igasságh az kivaanya, hogy
a minemü Igassággal az El Adó, azom Igassággal a
meg vevő köteleztetik. Az am Szakasztásnak peng
megh kell lenni, mert az árú Szakasztás, az Eladásnel-
kül semmi.

5. Ha ki valami álló örökséget tudni il-
lik, hazat, Szabad örökséget, szőlőt, Kertet Szantó föl-
det, Kertet, avagy halas töt akar eladni, Elősz-
ször a szomszédoknak tegye híré, amak utama há-
rom egymás utam való Vasárnapotom, a hózon-
ges piacom, avagy az Egyház eleoa hirdesse, meg
és akkor a ki előbb veszi meg, a tartya megh De
mind az által, az Atyafiak, vör szerint való Rationa-
gok hatansok, és Szomszédok közelvalók az Jo-
vevényél.

6. Ha valamely

6. Ha valamely Lakos embernek föld öröksége vagyon más határon, annak el adását ugyan ott kell meg hirdetni, és az ott lakók közelben az Adónak minden Rationáginál, az el adónak Szüleitől, és gyermekhitelől megkötve.

7. Valamely föld örökségnek el adása megkötve a fiának Leányának, vagy Leányának tudni illik a kikereséséért a meghalt embernek marháival Torvény szerinti való meg hínálását, ha ez országban határon találta volna. Azonképpem, ha szakszó földet adnak is el, az határoson Torvény szerinti meg kell hínálni.

8. Mikor ezokadé az El Adó és a Vevő az árú felől megkötve alkuszának. Az el adó, Tiszteletbeli szemelvények és Szomszedit és szve hívja és azok előtt az el adó örökségnek minden igazsággal való Uraságát a meg vevőnek kezében bocsátva az Aldomás Italmak utanna az örökségnek Uraságában bocsátva. Ha pedig volna valaki a ki itilné hogy az örökséghez való Igasága volna, és jelem volna, az tartozik az Itcarásnak idején, a város Szolgája által ellenzeni, és annak utanna Tizenöt napon a Torvényben, az ellenzésének okát adni. Ha pedig ellenző nem leendő a megkötve annak az örökségnek eppenféggel való Uraságában marad. Ha pedig tavúl volna, és hírével nem leendő volna hogy amnyiban vették, Esztendőig annak Torvényre végben vigye.

9. Ha Ingo Marhat adnak el, a vér szerinti való Rationáginak hírelenélkül tükörm, a kikereséséért

igaz való Rationágot, ha meg alkuszák váltani, azoktól megkötve váltására igazságok, és tehetségek vagyon.

10. Senki kívül valótól vagy jövevényektől, főképpem Oláhoktól, lovaktól, eorvóktól, Berbereket, és dísznokat faluban meg ne vegyen, hanem Kentei mező városokban Sokadalnok idején, hogy annak utanna az meg vevő, ugyanúgy Orzsa marhat kába ne vallya, és ha az el adó marhat, Orzsa vagy erővel el vevő marhatok papstallyak, a vevő vissza térhet az el adóra, és megvett pénzt rajta.

11. Aki Orzsa vagy erővel el vevő lovai vagy eorvó Esztendő által Sokadalomban vagy hetenkint való Vásároltom veszen, és annak felőle felelnek, a vevő nem tartozik Szavatosságot adni, hanem meg eke velle ha meg bizonyította, hogy eo közönséges Szokásból való Aldomás itallal vötte. Ha hi lovai ad el, harmadnapig felellyen a lovak nyavalyája bennsága és gonofsága felől.

12. Ha hi örökséget ad másnak, felelnek kell annak meg oltalmazása felől, esztendőig, és egy napig a jelem való közele, ha pedig az a ki azett porolhat: ne, az orzagtól távol volna, avagy valami okai volna: nak, melly okokhoz az eo Torvényt a meg mondott ideig véghez nem vihetné, és annak utanna meg jö, és az akadályokat el vevő esztendőig, és egy napig a vevő ellen porolhat: a vevő az el adónak Torvény szerinti tükörm adgya, és az el adó a vevőt tartozik meg oltalmazni.

13. Aki más ember majorat, vagy másalkort el adand az Árú meg hínatni. Továbbá: Aki eorvóest vagy jó hásséggel veszen megkötve valamely örökséget a vevő, a kikereséséért Urának vélni leendő, de mind az által a nem volna, és bizonyos üdvültségek ideig bírád az örökség

től azt el nem kell vetni, és az ahhoz köztől völte az
jóságok, az eo részinel cebbeet nem bír hogy az
örökségének Uraságok csak bizonytalannak
ne legyenek.

14. Ha keuen perelnek a Torocnyben
kiki közzül egygyik Igasságát mondja lenni a
örökséghez, a másik pedig üdö múltat monda-
ra lenni benne, a másodikat kellene előbb meg-
hatalgani, nem áltam ellene és kérdeni, mellyik lé-
gjen fel peres: mellyik Alperes?

15. A ki allo örökséget igaz Titulus alau
tudni illik vetelnek ajándékozásnak, vagy rajja
való szállásnak, akár eo maga, akár eleiről való
szállásnak Titulussával, egymás után való Fizesé-
szendeig, valaminemü Torvény szerint való Judo-
manv cétel nélkül hívja, az örökségnek bírásától, vagy
Uraságától, semmi képpem el nem kell vetni

16. Sem Orzoi marha sem erőszakal
sem költsöm adott, Sem Tutoriagh sem határo-
bírása felől való dolgokbann üdö múltas nem lehet
sem Sz: Egyházhiz való dolgoknak bírásabann sem kö-
zöméges helyeknek bírásabann, mellyeket gonoszul fog-
lalt völte el és adott, vagy el idegemtett völte, üdö múltas
nem leheted hanem az elebbi helyhez vissza cer, a hon-
nan elszakasztották völte, ugj hogy még az ártani az
álatkül meg vévötnék nem szabad vissza kinni.

17. Azis tudni való dolog hogy azt az üdötis
melly éretlen üdöben múltik el, üdö múltasbann nem
számlállyák, mert az üdö múltas aktoz kezd folyni,
mikoz valamely marhanak Uráert, vagy örök üdöre
jult

jut. Azt mondjuké penigh örök üdöre jutvának lenni
mikoz a Tutoriagh ideje kü telik, melly husz Eszen-
dös korbann leszen, aktoz ha ez örökségnek hátrab-
leszen, Eszendeig és eggy napigh. Ha penig idegen ör-
szágban Tartományokbann és nem tudta hogy a Jóság-
el adatott iz: Eszendeig folyásig, a Torvényt vég-
hez vihetti.

18. Minden Serdes, melly benn hasonló mar-
hat adnak hasonlóert ha a Serdes nem álnokiságból,
sem es alardságból nem lett, erejében marad ellene ne
áltam sem Jor szerint való Ányafiakk, sem egjebekkel ellen-
mondások.

A KEZESSEGRŐL Titulus VII

1. Ha kitzak eggy általyaban leou
nafert Kezes mindenkör köteles; Ha penigh izak eggy na-
pigh vagy bizonyos okkal, amaki nem kell állani.

2. A költsönözönek megj engedtetü dogn
válaszhat benne hogy mellyikkel pereltyen. Elorsszor. A
fő Adósalé? a kezesset hátra hagyvam. avvagj a kezesset
kel? a fő Adórt hátra hagyvam? és azert a valaszasert
nem reszesztek ki, hogy vala mellyik felre vissza ne terne
ha eortot epponséggel megj nem elégittik, mert az Adó-
salé és kezesset, az adóragról való valaszással meg nem me-
nekednek, hanem eppenséggel való fizetéssel.

3. Ha eggy Adóssagert többem lesznek kezesset
kiki mind közülök eppenséggel tartozik, ha azok közül
egygyik Torvényel kenszerittem a költsönözöt eppenséggel
meg elégitti, a fő Adósa, vagy amaki (örökségére) örökösre
terne, mind addig, migj meg veheti azt, amit eo fizetett.

4. Ha az üdö kizbe

4. Ha az idő korbem a' kézesek maradjotik
valami nagy kár vallanak és nagy szegénységre jutnak
a' dolgot nem értve az Adon perellyen. A' kik penigh álto
jószággal bírnak, felelő nem tartoznak nem kétfizettetnek
5. A' ki Sententiazott emberen leszen kézes
és azonkor benn a' Sententiazott ember meg'salond
mind azemi által a' kézesel igazam és meltan pörölhet
nem csak a' kézes penigh közeles, hanem meg az évörtörös.

A FOGOTT KÖZBIRAKROL es az elvégzett Dologrol.

Titulus VIII.

I. Ha kik köz Birakra hadgyak dolgokat és kötik
magokat hogy valamit azok végeznek kétfizettetnek
azoknak végezéseket állani, ha penig büntetésis aharna
melleje vetni, hogy az a' ki engedni nem aharna, a' büntetés
avvagy körest meg kell fizetni. Ha penig meg nem fizeti,
semmi leszen a' köz Birakk Itéleti.

5. A' köz Birak penig nem mindent végezhet
sem minden dologban, hanem az melly dologra mi módon
igieket, és kördet magokat, Arra való igiet vagy kötes,
penigh törvény granant vagyon, és a' pörök végezésekre.
Az igaz hűség penig az jóamya hogy a' köz Birakk olly
Törvények legyen, a' minemű jamber. E' okiért, ha a' köz Bi-
raké Törvénye olly alaváló legyen, hogy akann való alnelőgy
meg terezik, Iga' Törvennyel meg'sobbiasatnak.

3. Makor R.

3. Mikor két köz Birora fogják hogy azok
egy értelemben nem voltak. Harmadik bizonyos személytis
Kell választani, és annak méltóságának engedjenek.

4. A' ki vegez ugymint kétfizes, bizonyalan, és el-
nemvégzett dologról, vegez, noha az, a' ki köcötte magat, bátor
mingsat a' meg bannás, de a' végezést meg nem fejtetik, és
a' pert meg nem újítattják, a' törvény sem enged, hogy az
jó hűséggel veghez vitá dolog, annak utanna meg talált le-
vélneli színe alá meg fejtetik, mert a' jó itéletből terozite,
hogy a' végezéseket nem külsőbb méltóságok és erjek va-
gyon, mint színtem a' törvények, mert semmi az emberi hű-
séghez ugymint illik, mint az meg őzeni, vagy meg's tartani,
a' mi egyszer terezt.

5. A' ki az egyszer meg's engedea, és elvégzett
dolognak hűségét meg's bontya, nem csak a' ki fogástól
vezetik el, hanem meg's feletis, mellyer a' más felnek igiet
tartozik meg's fizetni. Ez okiért, a' köz Birak által egy-
szer elvégzett pörök, törvény szerint, Fej'delem paran-
tollatya al sem kell meg's újítani.

HA AZ OKJALANT ALLAS KART tejend, és az Arcalmas cselekedetéről.

Titulus IX.

I. Ha az negy labu okjatan allar terefe-
ti ellen fel indolvam, kate tejend, avvagy az okjatan al-
latot kell az e' utának kézeben adni, a' melly kate eda,
avvagy a' katek

avvagy akarnak börtűjet kezébe adni, a' melly
Kart teott meg fizetni, hogj ha a' marha orának vet-
=fiével, avvagy akartűmek velesével, a' Kart nem teott
affele történetben, a' tsele kedeteit tartozik törvént
állani

2. Ha ki fene oktalán állatot ugymint,
oroszlant, medvet, szarvast, farkast, Rokit, és egyéb
affele tört, ki valami Kart teszen, avvagy a' re-
=nak az Ura, azom maradjon a' mi a' Birónak
jonak, avvagy igaznak teozzik. Ha pedig az em-
=ber meg öletének miatta, annak az oktalán ál-
=latnak az Ura, az embernek Díjat tartozik meg fizetni.

3. A' Himasznak oktalán állagjat vagy barmat
meg ferti, a' meg mire jambor embernek azé Kartot bö-
=trüllik, meg fizesse. Ha pedig valaki a' fenekedő ok-
=talán állat ellen kieszertterik magát meg ölcalmazni,
Semmiel nem tartozik ha meg ölys mert az okosság-
=nak törvényei meg engedj, hogj a' veszedelem ellen
magat meg ölcalmazza. Ez okiért, mikor ember
magat kíllombenn meg nem ölcalmaz baccya, hanem
Kart teszen, ment leszen.

4. A' Kart nem az oktalán állatnak, az Ura
fizeti meg, mikor a' vad oktalán állat másnak kiste-
=tése által teszen Kart. Es közönsegesem mind amyszor hely-
=vagon affele pörnek, valahányszor az oktalán állat ter-
=meszete ellen Kart tezend, mert a' ki borszuság tetelre okot
Szolgaltat, azom teszi a' Kartis.

5. Ha ki másnak Kart teszen, vagy valamit
el égetend, el törend, és szakasztand borszuságból, vala-
=mennyi az leszen az utam való 30 napig amyi penzel
tartozik az Uranak. A' borszuság nagy ugjan, ehtyák,
Fenyg

penigh a' vérek szerint teott Kart, melly ha attól esett is,
a' Kart a' ki arcami nem akart. Amak okiért, a' meg
dőlő, mivel hogj eszem mitsem, effle Kart fizetésre
nem köteles.

6. Ez okiért ha arra a' helyre megy, a'
= hol valamit ki vetnek, vagy ki öntenek, valami Kart
= abból testem, vagy marhájam, vagy valami ruhájam
= valatinek tezend, amyi Kartom marad, ha a' ki vérei-
= sel vagy hajítással ember öletnek, a' ki hajítanak
= és ki öntenek tralardsága nélkül, a' meg holt ember-
= nek díjat meg kell adni, ha pedig embernek teste
= amak a' hajításnak miatta meg sértetik avvagy meg
= sebtetik a' Borbelynek való fizetést, emek felette dol-
= ga haladéktját a' meg sértet embernek meg fizesse.
= hogj ha pedig semmi ütes nem volt volna ott csak a' ora-
= lardságete kiellen fizetm, ha látra ott ele' memi az kite
= azt vette avvagy öntette azt mert vétek a' kite ott abba
= ualebet, mikor igjen vélni sem tutta, ha megjenc ott va-
= lah' elő vagy nem.

7. Miteppem a' Tudatlanság és Junyaság,
ismet, a' felecebb való hegyelenég és arcalmas játék,
= azonkeppem az erőtlenségis vétekggyuanit számláltatik,
= mivel hogj nem kell annak azt ingjen tívanni, a' melly do-
= logbanu vagy eit, vagy eittem kiellen hogj az eo cadat,
= lansága másnak veszedelmére leszen. Az Tamitonakis
= felecebb való hegyelenége, véteknék mondatik.

8. Ha történetből lenne gyalad a' cehar borsu-
= rater, hanem ha olly nagy volna az vétek hogj az boren-
= tetlenséghez, és tralardsághoz közlecebb járna.

J. L. Országutait

Az Ország urait s azobanvalók
 - lakait, mellyek közönségesek, minden Tisztas az eo ha-
 - tásbann meg trinaltassa és meg eppietesse. Ezofiaén, ha
 az el bomló a hadakom, az átonnyarok marhájképpen
 (az marha hajó embereknék véteknélkül valamiképpen
 vallanak, azom helyem való Tisztasok fizetik meg

NEGYEDIK KÖNYV
 A Közönséges Törvényekről
 Titulus I.

I. A Közönséges Törvényeknek nemellyik főbenjáró
 nemellyik nem főbenjáró, mert némely vétek vadk
 ollyak, mellyek a Tescnek meg verésével és szambivással
 büntetnek meg.

2. Közönséges Törvényeknek mondának azéket,
 mivel hogy azoknak végbenvételhet a kérésig közzül a
 karr mellyiknek meg engedik, mert hasznosb hogy az
 büntetőknek vétek nyilván valók legienek hogy meg
 jobbia assanak mondának pengh közönségeseknek ezek,
 minie a Julianak Törvénye; A királyi méltóságok meg
 bánatása, és paragnatások felől; Orndásnak Törvénye az
 mordakokról; Gyilkosokról, Ordongorókról, hamisakról.

3. Ha, az felperes meg vallya véteket törvény
 mondának elote, fogadabann kell vetni. A ki valami go-
 -nyragra fogadkozik a fogadkozás vallás cetének ereket;
 Hogy pengh a kérésű bűnörök kegyetlen fogságban ne

Később

Zank-Spanck

tartassanak, a Bűnök eket a Törvényből ki hozattak,
 és a mit a Törvény mutat azt telettedgyék.
 Azáltal levő az eo véteért nem kell
 meg Sententiazni, miképpem azis a kérésig javoságh
 vagjen, mert jobb ideig a bűnörök véteket büntetetlen
 hachin, hogy nem mint az ártatlan meg Sententiazni.

5. A kérésű bűnörök meg kérésű bűn-
 -tetés meg hal, és az Ártatlanak véte a fiára semmi
 Szeplos nem hozhat, mert kiki mind az eo gonossága
 -t büntetnek, és a más ember véte nem marad rajja.
 6. Ha kérésű bűnörök elő nem adhauya, a ki
 -ert felet, vagy kézes leot, pénzbeli bírsággal bün-
 -tetik, mind az által ha alnoksághól nem adya elő,
 ugyan rendes kérésű meg Sententiazt hattyak.

7. A ki véteket vagy Alprós, magát meg
 Kell tisztítani, és addig mást nem vadolhat és
 Telperes nem lehet, migh magát meg nem menti.
 mert Törvény folyas a szerint tartatik ez meg, hogy
 az Alprós véteket viszá hanyasával, hanem ártat-
 -lansággal tisztitaya meg magát.

8. Valaki mástoz valami bűnt mond,
 Törvényben mennyen ott mondoga meg a vét-
 -ket, és el hidge hogy a hazudozásbann való
 szabados volta büntetetlen nem lézen, mivel
 hogy a parvarkodók szineth azonképpem
 büntetnek, mert az a ki azt meg bizonyít-
 -hattya a mit onára mond, a Törvény szerint a-
 -zom büntetéssel büntetnek.

9. A bűnörök tudatkozásabann kérés-
 -deskedésnek kell lenni, nem meggyátas a kérés-
 -tel.

= Zank-Spanck

22. Az om kell el kezdeni, hanem a kinzása úgy kell
nemmi, mikor gyanosdó vagyon az Alporre és egyéb
örökségeiből meg terheltek, és hogy csak eo maga
vallása hívja volna. Azom egy gonossághann lé-
ledzettek úgy kell meg halgatni hogy azom kére-
gyék el a ki inkább fél és ifjabb.

10. Abban a perben vagy egyben
mellyben az Alporre semmi bizonyos jelekkel
meg nem terheltek könnyen a kinzashoz nem
kell nyúlni, hanem igazani kell hogy a mit az
fél peres mondou meg bizonyítsa és úgy terhelje
meg az Alporret. Az Alporrenek vallásait
mellyeket a kinzással s ajtoltanak ki belőlök nyil-
vann való vétek gyant nem kell tartani; hanem
semmi egyéb bizonyítás a Birónak itéletit meg
nem vitatósítja.

11. A gonosz telerkedetekben az
akaratlan véteknek nem azoknak a végén, mert ne
ítelik, azé hogy senki a gonosz telerkedetben is meg
telerkedne ha gonoszra való tanátszerésé annak e-
leotte nem volt volna, nem azt, ha a telerkedetis an-
nak utánna nem következett.

12. Azokról a vétekről a mellyektől
egyyszer meg is tisztult az, a ki annak eleotte vadul-
tatva volt, ismét azé nem vadolhatya ugyan azzal az
vétekkel.

13. A kik magzatok vesztésére vagy sze-
relemre indító italt adnak noha nem gonos család-
sagból telerkedik, mind azom által mivel hogy példá-
an szigor

marhájainak felét város Samata el vegjék és mago-
kat szambiveterre küldgyék. Ha pedig a miau ferfi
vagy Alsóonyi állat vesz el, leg szörnyebb balallal
büntetessék.

AZ ORZÁS ROL ÉS AZ ORZOU MARTHAN VALÓ ERŐSZAKTÉTEL ROL. Titulus II.

1. Az Orzás, más ember marhájának család-
gal való illetése és elvétele, amak a marhának Ura a-
karatya és híre nélkül nyereségnek okáért. Az Orzá-
sért való perlődés ahöz illik a kinek amak a marha-
nak meg őrizésére gondgja vagyon, bátré amakétra
ne legyenis. Az orzásért való perlődés ahöz illik kivált
képpem a ki az orzou marhának Uraságában volt,
avvagy a ki amak örököse. Mind az által azért való
Törvény állásra soha senki más nem köteles hanem csak
az, a ki az Orzást telerkedte, vagy amak örököse.

2. Mivel hogy az orzásért való perlődés
a büntetésben való eljárásra ne, a perüzés pedig,
és a bostsú állás, a marhának vissza vételére, úgy re-
zik hogy minek utánna a marhai vissza veszik, is mind
azom által a másért való per folyas ugyan folyhat, az De-
zés pedig el véttik, miképpen viszonytalansággal, a büntetés-
nek utánna az Dezésis meg smaradhat.

3. A Törvény szerinti való büntetésre az örökösök
nem kötelesek sem a ceubb utánna valóok. azokéért, azért
az orzásért Törvényre sem bírhatják. Az el orzou mar-
hája felé

2. Az om kell el kezdeni, hanem a kinzása úgy kell
nemmi, mikor gyanodg vagyon az Alporre és egyéb
örökségeiből meg terheltetik, és hogy csak eo maga
vallása hujá volna. Azom egyy gonoszghann le-
ledzeceket úgy kell meg halgatni hogy azom kére-
ggek el a ki inkább fél és ifiabb.

10. Abban a perben vagy egyben
mellyben az Alporre semmi bizonyos jelekkel
meg nem terheltetik könnyen a kinzashoz nem
kell nyúlni, hanem igazani kell hogy a mit az
fél peres mondou meg bizonyítsa és úgy terheltetik
meg az Alporrest. Az Alporrenek vallásokon
mellyeket a kinzással s ajtoltanak ki belőlök nyil-
vám való vétek gyant nem kell tartani, hanem
semmi egyéb bizonyítás a Birónak itéletit meg
nem világosítja.

11. A gonosz tselekedetekben az
akaratai vétkének nem azoknak a végt, mert né-
itilik, azé hogy senki a gonosz tselekedetben is meg
tselekedne, na gonoszra való tanátszása annak e-
leote nem völe volna is, nem azé, ha a tselekedetis an-
nak utánna nem következett.

12. Azokról a vétkesekről a mellyekről
eggysezer meg is tisztult az a ki annak eleote vadol-
tatou völe, ismét azé nem vadolhauya ugyan azzal az
vétkessel.

13. A kik magukat vesztésre vagy sze-
relemre indito italt adnak noha nem gonosz isaland-
ságból tselekedik, mind azom által mivel hogy példá-
anarjok

39
marhájoknak felé város Samata el vegjék és mago-
kat számkivetésre küldgyék. Ha pedig a miat ferfi
vagy Aszsonyi állat vesz el, leg szorayebb balallal
büntetessék.

AZ ORZAS ROL ES AZ ORZOU MARHANVALO ERŐSZAKTÉTEL ROL. Titulus II.

I. Az Orzas, más ember marhájának család-
gal való illete és elvétele, annak a marhának Ura a-
karatya és híre nélkül, nyereségnek okáert. Az Orza-
sért való perlödes ahöz illik a kinék annak a marha-
nak meg őrizésre gondgja vagyon, bátor annak Ura
ne legyenis. Az orzasért való perlödes ahöz illik hivalt-
képpem a ki az orzou marhának Uraságában völe,
avvagy a ki annak örökösse. Mind az által azért való
Törvény állásra soha senki más nem köteles hanem csak
az, a ki az Orzást tselekette, vagy annak örökösse.

2. Mivel hogy az orzasért való perlödes
a bünteteshem való eljárásra ne, a perüzés pedig,
és a bostsu állás, a marhának visszavételére, úgy te-
ozik hogy minek utánna a marhat vissza veszik, is mind
azom által a másért való per folyas ugyan folyhat, az Jde-
zés pedig elvéttik, miképpen viszonyagsággal, a büntetés-
nek utánna az Jdezésis meg smaradhat.

3. A Törvény szerinti való büntetésre az örökösök
nem kötelesek sem a teobb utánna valóok. azokáert, azért
az orzasért Törvényre sem birtagok. Az el orzou mar-
S. K. P. L. 10.

Hak felől azokat hihasin törvényre, a ki azokat tartják.
Nem csak az törvényben, hanem a ki azokat tartják.
a ki orzand, hanem a ki nek Landstrából, és egyenlő tétel,
deából az orzand leszen; az orzand pedig más ember marha-
jának illetere nélkül nem leszen, azere mind segitoni,
s mind tanácsolni kell, abbant, a kinek, a mitrov az mar-
hához való nyúlás leszen.

5. A ki más embernek marháját meg-
találja, és nyereségnek okáért el végendi, orzandnak
mondatik, a kinek tusa, a kinek tusa legien kievől.
az a marha, ha a törvényben meg nem jelentik,
A ki nyereségnek okáért nyúl valamely ember mar-
hájához, noha annak utánna meg változtatnais,
és az a marha az orzandnak meg adna az orzand mert-
senki effele vétekbem, megli ha meg barmais, bünte-
tetten nem leszen, főképpem ha a törvényben
az ki nyilatkozik. Annak sem használ, a ki en-
vel véte el valamely marhát, a büntetésnek el tá-
voztatására, ha törvény eleve adgya megis, az el-
rivel el veve marhát. Azonképpen annak sem használ,
a ki valamely marhát alnokisággal el tickol,
ha a törvényben ki jelentődik.

6. Ha az Adós az ez dologban veve
marháját a költsönözötől el orzandgya, orzand-
bann léledzik; Ezentképpem a meg tartoztatott
marhanak utra ha a marhát arvagj barmot, az
megli tartoztatának helyeről el hajtandgya, orzand
tételkedik. Ennek felette, a ki tudva, más ember

on ar hajat

40.
marháját el adgya, vagj más okéért másnak adgya,
orzand tételkedik. A ki pedig más ember marháját orzand-
nek állitvaim, el idegeni orzand nem tételkedik, mert
az orzand lopatra való szandek nélkül nem tételkedik.

7. Az Orzandok, és Orzand marhák
el nyerői szinten ugj vétekbem mint Orzand és mint el-
vevők, és okáért eokis azom büntetéssel büntődnek mint
szint az orzand. Eggy orzand vétekbem azokis, kinek Tol-
vajok és Orzandok meg fogathatnak rólna, és penze vé-
vem rajtuk, vagj az Orzand marhanak részén az okas,
el bovatotak. Ha pedig az a ki hazabann effe-
lec be fogad, a gonosz vétekbem vor szerint való Adósok,
vagj Sógori volnának, és azoknak gonoszokias meg-
tudandgya, a Bivó meg eivertm a dolgoz, a büntetés
megli mértékelye.

8. Az el orzand marhát, mellyet másnak el at-
tate, annak Utra visszra veheri, és a meg veve attól an-
nak arzand megli nem kériheri, mert az orzand marhák
egjenesem az Utrára kell teim.

9. Minden ember, valaki a hivatali földom-
lakik, a kinek az orzand marha meg talaltatik, és
meg fogattatik, ha azere mondgya hogy azt es ugj
bija mint penzenn veve marhát tartozik hogy az
törvényben Szovatossat adgya. Ha pedig az a ki
az marhát el adta, kúlomb törvény es helyem lakik,
eleg hogy ha azt oa meg mutatgya.

10. Ez orzandnak közönseges törvé-
nye szerint a ki orzand es rea bizonyittatik,
fel akasztatik. De a ki Szent marhátot a Sem-
plomból el lop, meg egcuetik. Magotinak való
embernek marhát, ha Templombann tevenek, és a-

• Zolat

Zoltai ellopják az orzdra megjen nem szentsegt
törésre. Az Ejeli Orvot a' ki megfi oti ugyan
büncetés nélkül nem lesz en ha veszedelmekkel azt
megh nem künthete vblna. A' nappal való Orvot pedig
a' Saszari Torvénynek nem külömben engedik meg olti
hanemha az orv ngillat, dorongat, fegyverrel avvaggy kö-
vekkel oltalmazza magát.

II. A' kike Szolgálatot valami orzomaz
hat tudva vesznek el azokkal nem csak az etveott mar-
hajert hanem az Orzáseris perelhetnek.

A GYILKOSÁGRÓL

Titulus III.

I. A' Királyi es szokott Torvény, aznyilva
gyilkosságot, es gyilkosoká törrel bünteti megh.

2. A' ki embert oti ha gyilkosságra való
szándéktól azt nem tselekezte el borsátatik, es a' ki
az embert megh nem oti de ugy sebheti meg hogj meg
otye, a' Saszari Torvény ugy bünteti mint gyilkos-
ságot, mert a' gonosságot az akarát, es az büntésnek
szándéka meg válasziya.

3. A' ki gyilkosságnak otiért, merget, vagy
éteot csinálant, cartant, es acant, Corneliusnak Tor-
vénye szerint, mint a' mordályokat, azom büntetéssel
büntetik.

4. Ha más tartotta, es más olti meg azt a'
kik tartott, halálra okot szolgálatot ez okáért ugy
büntödtik, mint az, a' ki a' gyilkosságot tselekezte

met

mert semmi külömbség nincs abban, o'le valaly más meg
avvaggy a' meg o'lesre okot szolgáltat.

5. A' ki vala' menő verkedőt vagy o'alko-
do' Tolvajt meg o'lend, b'atóságos leszni, mert az ve-
szedelem ellen az okoságis meg engedí az maga o'ltal-
mazását, Erőszakot erőszakkal visszafizetni minden
Torvények meg engedik ha csak maga o'ltalmából, es
nem b'eszű állasból leszni, mert külömböznek egymás-
tól a' maga o'ltalmazás, es a' b'eszű állás, mert az ma-
ga mentes, vagy o'ltalmazás leg ottam mingy drást lesz
de a' b'eszű állás valami üdömülés után keverkezik.

6. Ha az egybenn veszesben vagdaltas mi-
at ember meg hal mind vágatát mind ütése meg kell
látni. Ha pedig vegere nem lehetnek mellyik ütete vagy
vágta, először azt kell meg tudni, ki indította egy-
gyiket a' másikra az verkedésre, vagy a' vagdaltozásra.
Ha a' sokak között kike valakit meg verenek, vagy vag-
daltanak, csak egygyikkel perelnek, a' többi meg nem
menekedik, mert a' mit egygyik fizet, a' másikat meg
nem menti, mivel hogy azis büntödti.

6.7. A' kike nem halálra sebhettek sebhettek meg,
ha tanyaságból orvossággal magat meg nem gyógyit-
tattja, vagy a' gyógyiasában az orvosnak nem enged,
vagy magára gondot nem visel, es meg haland, az ve-
rekedő gyilkosságnak verkedel nem büntetethetik.

8. Ha kike valami egybenn veszesben megh
ölnék, es meg nem tártogák ki eolte megh akkor min-
nyajokat, a' kike a' meg o'letu emberre fegyverrel tá-
ntogának meg sententiazzák, mint gyilkosokat.

Ha King

Ha peng^s meg tőchagyak kinek ügyével, vagy udg^s
-s aral holt megk az trak eggedül büntetetik úgy mint
gyilkos, a' többi peng^s úgy mint sebhettek.

A DIUNAK MEG FIZETELÉVI

Titulus X

I. Mivel hogy a' ki ember: őt, nem mindenkor úgy
büntetetik mint gyilkos hanem néha a' dolgot meg
értvén, az a' ki meg öli csak a' meg öltető ember.
-nek diujának meg adásata kienzenitetik. Szerint ve-
-g ezéccá hogy effele meg öle embernek diuját negy-
ven forinttal fizessék meg. Főbenjáró vétkes a' kive-
-rdá bizonyítanak, ha törtenet meg nem büntetetik, és
-többet negyven forintnál rajta nem vehetnek.

Az eleven diuj hárs forinttal tessen

Ha ki másnak: karját vagy kezét vágja el, vagy ud-
-g as aral, vagy ügyével bemdvá és haszontalanná te-
-jendi, a' főrüle embernek hársz forintot fizessen. Az
-el vagoa hüvelykét vagy másua haszontalanná te-
-telete hár forintot fizessenek. A' több ujjoknak vagy
-fogaknak mindenkéire ezt eot forinttal fizessenek meg.

Az egy gyik fomenec hársz forinttal

Az egy gyik füles hár forinttal

A' nyelv váltzagot hársz forinttal

Egy oldal csontot hársz forinttal

} Fizessék
} meg.

A' vak sebket semmi e nem börtüllik, mert az meg ép-
-küle cese semmi börtüre nem börtülltetik.

B. Földalvó

BESZÉDDEL VALÓ BOSZ- -SZUSÁGRÓL Titulus V.

I. Közönséges vétek ez, hogy nemeltyek erkölcsökbe
-valo csatgyásból másokat vagy jellem létekbem, vagy
-távid létekbem jó hírekben nevekben, ékreten be-
-beszédéssel vagy gy alazatos írásokkal meg rágál-
-maznak, kühie a' boszszuságos beszédert meg perel-
-hetnek. Ezohiére végeztetca hogy a' mást meg gy a-
-lázók, a' meg gy alázatos embernek tisztességét ab-
-ban az helyben adgyák meg, a' hol azt meg szidál-
-mazták, és annak utánna a' nyelv csatrogatert az
-meg bánatott személynek méltósága szerint, és az
-helynek törvéneti szerint büntessék meg, az személy-
-hez, az üdöhoz, a' helyhez képest, iszonyobbaknak itilatk.

2. Walamit az hangra való gerjede-

-zéből, vagy cölekednek, vagy mondának, meg nem ál-
-fiat addig, a' mig abban való meg maradások ki nem
-terezik, hogy a' szünek ugyan az vble az eo itileti
-és szándéka. Itlogg azért a' boszszúság tövő másnak
-híret nevet meg bántya, és bizonyításra köifog, hogy
-azt megis bizonyítsa, nem csak meg kell követni az
-eo vékére a' meg bánatott embert, hanem annak
-utánna a' dolgot meg értvén a' bírák, bizonyos nyelv-
-váltzagomis maraszbák, melly marasztagnak két
-terze a' bírák, és három részre az meg bánatott
-személlyé, és annak kell jutni.

3. Az Boszszúságost való perlodes, az el-
-halgata's mia meg avul, és meg hal, mert annak u-
-= zama

utamba, az egyfesz meg engedve borsfuszágerre való
pörre, valami meg bencsere nem szabad meg újram.

4. Hogyha egymást megh szidogatyák egy-
-gyik a borsfuszágerre törvennyel nem büntet beti, az
-masikat, mert az egy arani való vettek egymásnak
-való vissza adással adactanak megh, az az. Fanton,
-fanonak itiltenek, hanemha valamelyik fel az tör-
-vényben meg panaszolja, mert akkor a Pün mind két
-felé az eo eideme serne bünteti megh. Tovább az
-borsfuszágerre való pörben az Alpövi, az Canármól
-tovább nem appellálhat.

5. Valaki mást házból, vagy magáje-
-ből, vagy más ember házából harczra kü hi
-tratalmami marad, melly tratalmac húsz forinttal
-fizet megh, a kit pedig ki hívak, meg kell magát
-tartoztatni, és borsfusz állásra nem kell ki menni,
-hogy jó híreben kére ne vallyon.

Az Hamisságról és hírevesz- -teuekről Titulus VII.

I. Hamisságnak büntetésevel büntetnek meg,
-azok a kik hamis Tanukat, és hamis bizonyítá-
-sokat állatnak hamis pörnek meg bizonyítására
-és a kik pénzt vesznek fel hamis tanubizonyítá-
-sára, avbogy azért valami kötelet követnek, vagy
-tanúságot szerzetnek, és a kik valamely igaz
-dolognak eltiltásait pénzt vesznek.

2. A ki ember Testamentumát gonosz
-csalárságból meg változtatya, avvagy az eo hasznára
-abban be írando, avvagy be írat másval. Emek felece

d. 200y

a Torvény szerint ceo Testamentumot fel fele részj
-el igi erővel el veszi, ki vonogattya, avvagy aban
-irand. Emek felece: A ki Testamentumot vagy va-
-lami levelet gonosz csalárságból be persérel vagy más-
-sal cselekedeti azt. Emek felece, a ki másnak adós
-levelet, vagy Laistumát ki vonogattya, vagy meg vál-
-toztatya, A ki az eo maga saját kéze irata, vagy
-persérel ellen tanubizonyítást mond. A ki hamis persé-
-rel csinál, mikor a hamisságot rea bizonyítják, mind
-tízről viztől az el tiltatik, és mindenkor híre veszetnek
-tartják.

3. Hogy ha penigh valaki iszonyú ver-
-tekeire hamisnak lenni meg bizonyítatik, fövel fizet
-eiee.

4. A ki ugyan azom egy marhiat külömb
-külömb arubam két embernek éppenséggel el ad, ha-
-misan cselekedik, és hírevesztéssel je gy ezteke megh.
-A ki az eladásban, és a meg vételben hamis fontal, és
-hamis mérteket, alnakul mérend, amaki az marhanak el
-vesztésével büntetnek megh. A pörrel való büntetés pomg
-senni gonosz hite nevet a meg borságot embernek nem hoz.

5. Az Al pénz csinálók és csináltatók
-és a kik morda azoknak sz állást ariának tűzben e-
-gezetnek megh. A ki az Aranyban valami vettek
-eleggia, és a ezüst pénzket ontend, a ki Pádog és
-con pénzket csalárságból verend, és el adand hamissá-
-gok vettekben leledzik. A kik Aranyakat megh riginek
-vagy Palladiumat meg borítanak vagy csinálnak, legb szörnyebb
-halállal büntetnek megh.

A Paraznájul. 2. 8.

A PARAZNASÁGRÓL

Titulus VII.

I. A Paraznaságnak vétké az Országfi

Forvenye szerint, fejével büntetetik meg. Az Parazna Apssongi állatot pedig sakban tartják, vízben beik, és oda fojtják.

2. Paraznaságnak vétkével vagy büntetésevel büntetetik más ember házastágnak meg forcoztatja akar szabad személy legyen az akar ne a szeris ha szabad személyt meg szeplosit, paraznaságnak büntetésevel büntetetik.

3. Más ember Nemrel ezereinek és házastágnak meg háborított, noha az eu gonussagok az véghez nem vihetik, mind azáltal, a veszedelmes szerelenre való akaragokért a Birtokú rend szerint büntetetik meg.

4. Aki az eu maga Feleséget, leányát, vagy más valamely személyt pénzért, vagy valami egyéb nyereséget paraznaságra adgya, és házastat paraznaságra meg engedi, vagy Tanácsával és trelekedésével arra segitriggel lezen, mint parazna úgy büntetetik.

5. Kerítésnek vétkében leledzenek azok kike kik paraznaságban talált Feleségeket ismét házastágnak meg tartják. De azok nem, a kik arról gyanus Feleségeket melletük tartják. Minden ember nel nyilván vagyon, hogy a Fersu az eu Feleséget paraznaságnak vétkéért meg nem büntetetik, ha tudva házastágnak velle tartja.

6. Aki

6. Aki más ember Feleséget, tisztességbeli Apssongi állatot, vagy valamely szűzet el ragadand erővel és azt a Forvenybenm be vadolják fivel fizet. Egyenlőképp azekis, a kike trelekedésekkel okot szolgálatnak a gononagra. De az melly személy erőszakot szenvedett, valloa, miszen semmi oka hogy azt a paraznaságnak meg sententriázzak és meg büntessék, a drorbann penig vagy salubann, két bizonsággal ha meg bizonyítják, tyak elég.

7. A Bíró a paraznaság felől való pörbenn, arra legjenesgeb dolog felett figyelmezes, hogy a Fersu az eu pelda adásával, az eu Feleségének tisztai jámborúl való életre adott okot vagy nem, mert nagy hamisságnak tezerzik az, hogy a fersu az eu Feleségetől tisztai jámborúgot kívánnyon, mellyet eu Feleségéhez nem mutat.

8. A Paraznaságnak vétkében nem tsak a fersu-nak, hanem az Apssongi állatnak paraznaságában is, azom ház népet, (melly mind azom által akkor homvölt, mikor a paraznaság löti: bizonságra vohatni.

9. A szüzessége vesztett leányzó, ha magával szabad személyt be vadol, hogy igirte volna magát, hogy házastágnak el veszi, ha azt meg nem bizonyíttraja, sem az trelekedet felől semmi igazat nem mondhat, a be vadolt személy minden hűc nélkül meg menekedik, az meg szerwitteteeu személy pedig hat forinttal birtágot tarték, mellynek harma a Birtoké legyen, a harma pedig a szüzemiek ládájábanm teessék. Ha azom személy másodszor vagy gyákrabbann paraznaságbanm találtatik, meg veszteteeu em, számtly vesztetik, A kike pedig meg bizonyíttraja.

tatik hogy azzal közli volt az hat forinttal birságol-
tassék meg, mellynek harmada a Biráké legyen,
harmad pedig a Szegények ládájában rétegettek.
10. Ha meg bizonyodik hogy valamely Jfű legny-
olty Szűz leány terhében ejt, ki annak eleve tisz-
tesseghem élt volna, de semmi nyilvánvaló bizonyág
a házasságnak igiréti felől nem vólta, hanem csak
valami környél álló dolgokból való gyanúságok-
kal terheltének meg, vagy el kell azt venni, vagy
birságban huszonnégyszáz forintot kell fizetni; melly-
nek törvények a Biráké két fele osztvam, fele az
Szegényeké legyen. A meg terheltet személyéig
az eo vétkéért, a Biráknak három forintot fizessen,
A ki pedig terhében ejtett, csak maga hitivel tisz-
títva meg magát, hogy házasságra hitie nem álla-
vólta annak. Ha pedig meg bizonyíthatik, hogy jó-
vendő házasságnak okáért hitie arra annak, vagy
el kell azt venni, vagy fejével fizesse, ha az meg kép-
tőléséért személye meg nem engedheti, és a Birák-
kal meg nem békéllik.

11. Hogy ha a meg fertőzött Szűz anyja állat
költőzött em verek, és a Biráknak kérdéskezeire
az eo méhebeli gyermeke más férjtől valónak mond-
ggya lenni, meg kell azt bizonyítani. Ha pedig meg ne
bizonyíthatva, és elégedendő fure a férfi ellen nem
mondhat, a férfi minden hit nélkül meg menekedik, az
Szűz anyja állat pedig köz helyen vissza mondgya,
a nyelv váltságot, a Biráknak meg fizesse. Ha
pedig nem kitrin gyanút mondand, és azis meg bi-

Zorjittya

29
95
Zorjittya, a Férj az eo Feleségével való hit-ötökkel mene-
kedik meg. A Férj azom es külső meg, hogy az eo rebja
költőzött vétkében ártatlan. A Feleség pedig azom, hogy
eo semmi offéle vétket az eo Urában joha nem tapaszt-
talt. A Kurvát pedig a Közönség, piacon megvagy-
szóvém, szándék vétkében küldgyék.

12. Ha valamely nevezetes Árszanyállat, vala-
mely Férj paráznaságnak okáért tisztességében
meg gyalázzand, és annak utánna azo a Törvényben
idézik, és a Törvény eleve arra igiri magát, hogy reá bi-
Zorjittya, a meg győzött Férj törrel büntetethik.
Ha pedig csak valami gyanúságokkal terhelt meg
a Férj, a nmit ennek előtte mondók, az eo maga es
Felesége hitivel menekedik meg. A Kurvának nyel-
vét ki mellek és ölti szándék vétkében verek, azért
hogy a házasságbeli embernek nem csak tisztességét,
setide meg, hanem életét ugyszerre elveszem. Ha pe-
dig az Árszany állatnak eltő esete vólta, melly annak
előre tisztességben élt volna, vissza kell az köz piacon
mondani, de nyelvét nem kell ki mecszetni, hanem bizo-
nyos fő váltsággal büntetessék.

13. Ha az Egyházbélieknek valamelyike emberi
gyarlvágból el esendik, és paráznaságban találta-
tik, vagy elégedendő tanukkal meg nyomattatik, illik
hogy a Tisztartó az eltő vétket meg engedgye, és fe-
jének meg kegyelmerzen, de fejét áján váltsa meg,
tudni illik, mikor annak házasságban azzal meg ne
bántatott, sem a valódi büntetésre nem kívángya.

Az engedend-

AMEG SENTENTIAZTATOTT ember Marhájáról. Tit. VIII.

I. A Biro ne nyuljon annak marhájáról, a ki tette
- rebem büntetést hanem meg engedje hogy az eo u-
- tanna valóra szálljon annak marhája, akár alsó
- dgra, akár földal felé valóra, mert nem a marha, ha-
- nem az marháknak birói vétkeznek. Ennek felel, a
- kinek főbenjáró bűnhez vétkezett sentenciáztatnak meg,
- azoknak marhája az az örökösök bűjék, azoktól meg
- valva, az mellyel kiel bűnözött mind örökösök az ő marhájuk,
- mellyeket tartoznak vissza adni.

2. A kik Fejedelmi Felsegnek meg báncajaért meg sen-
- tenciáztatnak, azok mind fejeket, mind jószágokat elvesztik.

3. A beidézet Alprősök, avagy gonoságban találtat-
- tak ha a rajok követező bűncetéstől való feltételek meg ö-
- lendik magokat, az eo marhájukat törvény szerinti való kért
- részét nem hagyhatják az ő örökösök, hanem a Birák jüt.
A kik pedig vagi életnek meg unafaért vagy betegségben
- való becélelenségért, avagy egyébféle okokért cumago-
- kat meg öleek vagy ölendik, az eo marhájukat harmada
- a Biráknak jüt.

4. A ki főbenjáró vétkezéselekedik és elszökik, az eo
- marhájaiból annak Diya a Biráké jüt mind az által az
- örökösöknek törvény szerinti való részek éppen meg maráo,
- ha a Fejedelemtől Kegjelmet nyer fejének, és marhájának,
- minden marhája meg adatik a Diyától meg valva,
- melly Diya a Biráké.

Fiig

INDEX TITULORUM

Primi Libri	Tit	Folio
A Biráknak választásáról, és Tisztiról.	1	3.
A, Törvényben való Idézéstől,	2	4.
A, Törvényben nem menőkik valamerőségekről.	3	5, 22.
A, Felperesről és Alperesről,	4	6
A, Bizonyításról, és Tanúkról,	5	6
Minemü személyek tiltatnak az vallástól.	6	8.
Levelekkel való bizonyításról,	7	9.
Hogy a Tanúkat a felelőknek előtte az Törvény- -ben be nem kell vinni, hanem ha a dolognak - eorökké való emlékesetire.	8	Id.
Az Esküvőről,	9	10.
A Biráknak Sentencia módosításokról.	10	11.
Appellatásról.	11	Id.
A meg itült dolognak véghez viteléről.	12	12.
Secundi Libri		
Az Hazaságnak Rendiről	1	14
Testamentum cetel nélkül meg holt ember - marhájaiban való jütásról.	2	15.
A Tutorságról	3	17.
A Születek és gyermekek között való mar- - háknak meg osztása felell.	4	19.

A Testamentum

	Chc.	Fol.
A Testamentum tételről. - - -	5.	22.
Az hagyott marhákról	6	24.
A költsönről, másnak adott marhárol Libri quartus Tertius es azoknak megfizetéséről.	1.	25.
A Zalogokról, es munkásokról, - -	2.	27.
A költsönözöknek, es adósságnak Törvényéről. - -	3	28.
A verbenn fogadásról, es Adásról. -	4	30.
A másnak leteve marhákról. - - -	5	31.
A Kézesekről. - - - - -	6	35.
A vételről, es El adásról es marhákról felött való Udeo múlásról.	7	32.
A Fogva hozó Birakról es az elvé- gezése dologról. -	8	Ind.
Az oktatlan állacnak kiárteséséről es árcalmás teletkedésekről.	9.	36.
Libri quartus.		
A Közönseges Törvényekről, - - -	1.	37.
Az Orzásról, es Orzoi máshán való erőszak tételről. -	2	39.
A Gyilkosságokról. - - - - -	3	40.
Díjnak megfizetéséről. - - - - -	4	41.
Beszéddel való bosszúsághról, - - -	5	42.
Hamisákról, es híre vezetésekről, - -	6.	Ind.
Pánaszmasághról. - - - - -	7	43.
A meg Sencentiázott emberelők marhájakról.	8.	45.

Hível hog az szolgák minden rendben bíz-
 nias instrukciókkal szoltanak. ettetni
 mely szerint azok szabván magokor dolgoz-
 teljesseges ki menetelés szokor termi, ig
 az malombanis holok leg közeleb az Ele-
 jának arra rendelkezet emberitül hogj
 minden malom mester es legények figye-
 nek az igazságban mint az kire az
 Malomnak igazgatására bizatarok szükseges
 legyen meg kivantatik iller instrukcio
 szerint.

Elő Az malom Mester hogy mindenkoron az ötöc-
 nezó dolgokban sevényen el járjon, es fogal-
 marolon az malomra vigjazzon es az ott levo
 minden nemu dolgokra. I ha mi oly dolog ki-
 vantatik mely nem csak az maga munkáját
 neze, hog az malomnak kara ne követhet-
 nek azt jo idejen hírré tegje de telben

kivaltkeppen inkább vigyázzon s úgy jegeljen
az Malomnak gátját úgy curálja hogy ha gond-
viséletlensége miatt az Malom forgása meg áll
ez eránt való kárát az Ecclesianak tarto-
zik egy átaljában az magából meg fizetni.
Maldiki Oh becsületes legyeneket tartson az
kik nem veszegek nem lopok nem is emberce-
lenek legyenek kik az örlőket embertelen der-
dur szavokkal való magok viseltével el ne
idegeniesék örleni való buzájokatis el ne vesz-
tegessek hanem jó listet járassanak annak
állendő rendi szerezni mellett ha el nem kö-
vetnek jár quartások kárt remenek min-
gárt az Malom gondviselői quartások hale-
gatas nélkül az malomban el igaziasak az
káros embereknek dolgát és az Malom mes-
ternek járando buzából elsőbenis concentál-
ják az káros és ha gondviselések alá biza-
rator buzát lopnakis el hírekket teretve
be azris refundálni tartozzanak.

Harma

95
98
Harmadik Személy válogatas nélkül az igaz vá-
mor mindenekről ki vegjék abból az rend szerezni
senkinek nem kedvezvén sem senkit meg nem
csalván pénzt penig az vamerre fel ne vège-
nek sem kölcsön senkinekis ki ne adgjanak ha-
nem az igaz mértékkel mellett adnak eleikben
azzal mérjenek és mingyárt az hová ren-
deltetet oda kölcsék.

Negyedik Mikor az követ meg vágják annak
tisztítására rend kívül buzát fel ne kölcsenek
hogy abból malom port csináljanak az Malom
port penig Malom Biro nélkül fel ne osszák,
hanem igazán meg gjücsék és elő adgják
magoktól penig semmikeppen hozzá ne nyul-
janak hanem szombat napokon az Malom
Biro jelen lereben vagj az kiknek kommit-
talattak ha magok nem érkeznek addig
abból sohová semmitis ne reme.

Ötödik az legyenek az kenjerezet (ne abutaljanak)
viszsa ne éljenek hogy mindeneknek öfiro-

galsák azzal mindent kínáljanak és az kikék
nem tartoznak azoknakis agják vesztegessék
hanem takarékoson éljenek arra való buzatis
penig az Malom Biro hírével terleleből mér-
jenek ki jó letli ismerettel s nem valagatva há-
rom vehával ki mérven egjék kint mint Ma-
lom Mesternek s mind az legényeknek orzás
előtt ezen instructioval abutálván minder-
neki járható javok el véss.

Hatodik Mivel az Ecclesianak hol mi miveltereti
ésnek az Malom Mester azért illendo fize-
résért tartozik az olyan munkát meg csinálni
kesedelem nélkül ha napszamra kívánja
napjára ad neki £. 38 mint szintén városi
Uramék az város munkáitól rendelték
mivel az Ecclesia etekt nem ad ha penig
másképpen akarja dolgoztatni illendo fize-
résért ug tartozzék fel vállalni.

Hetedik hogi ha valami leguminak gúlnek, kölös-
zab, arpa, fonkóly, szalad, egj szoval valamit
örteni visznek az várost szintén ug ki ve-
gék.

97 49
gék, mint az búzától és bizonyos helyre tölesek
és az orzatra meg gúcsék semmitis kutyá az ma-
lom biro híre nélkül benne el ne tegyenek s ki se
adgjanak

nyolczadik Minden dolgokra oly figjelmelesek legje-
nek hogi senkinekis semmit mind addig sondor-
kódván hízeltkedvén ne szoljanak mig az Malom Biro-
nak s Biráknak hírt nem tesznek hírek s aka-
razok ellen semmi dologban semmit nem indítván
hanem annak ercesere adván, ugj communicálják
az elébb való Uramekkel, más kene hivataljának
vesztésével és kárával tapasztalja az olyan enge-
detlen sondor és hízeltkedo dolganak ki menetesek

Kilenczedik Mind ezekre hogi az dolog igazán
és szép rendibe Csenedesen folyjon mind az Malom
mester és az mester legények erős hittel legjenek
kötelesek, s neis legjen addig az malomban
szolgálni mig £ homagiumor. hírt nem ardo-
entallja se nem teszi mindenkör miköz
változás leszen az Malom biráknak.

TALIGAS INSTRUCTIO.

Elő Az Taligas az lovakkal szorgalmasan járjon ejjel nappal azokkal jól bámyék rendkívül azokat ne erőltesse etelet italat azokk ki szolgáltsa es az szekérréis mind kenésével mind penig ha mi kár beme esik annak meg ujításával tartozik mert ha miatta az lovakban kár leszen azoknak az árát meg kiel adni annak jarkolrására gongja legyen, az Quartasok vag Malom Birak hire nélkül malom porhoz ne nyujjon hanem az mit kezébe adnak aval eléggék meg mivel az Quartas Malom biráknak, csak az az egenes parancsolások mellékben híven akarnak el járni, ha penig az szekéren valami fogarkozás esik tartozik menten híradni mert ha instructioja ellen ingyál, ottan minden haszna el vesz, hivataljából meg fosztatván semmitis neki nem adván szolgálataiba. Hatodik Valahova hinak vag buza vittni vag liszt be hordani menten mennyen fizetésre vag adományra senkit ne erőltessen se ne szokras

szokrason se fizetést senkinek ne vigjen se ne hozzon az meg örökös lízret penig menten háza rakarisa es mindenekben magát illendő becsülettel viselje mellyből az Quartas Malom birák eleiben panasz ne hozatassék. Hétedik Az lovak számára járandó malom port vag zabot az kit az malom birák neki ki adnak azokat el ne tekozoja osztogassa penzen el ne agya az szénát el ne vesztegesse se titkon se nyilván az maga hársára abban semmit se fordiesen hanem mindenekben fejetől Malom birájától függön ezestén hájort elle ne semmibenis ne járjon hanem mindenekről híven agyon mint az kinek illik mindenekről hamer agyon. Nyolcadik Azivel az Instructio esések ugi lehetnek ha hűttel leszen hozzájuk kötelesek es ha igazán meg tartanak azért az Taligasok is hűttel tegyenek kötelesek.

szokras